

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt cikkeikért minden utannyomasi jog fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA**TARTALOM.**

	Lap
Szemle	48
Idegen szavak és megnevezések. — Bálintffy József	49
A nemositott növényfajták érvényesítésének feltételei. — Tóth Lajos	49
Két kevésbé ismert káposztaféle növényekről. — Ferenczi Endre	51
Tengeri vetőmag kiválogatásához. — Kherndl Imre	51
Kérdések és feleletek	51
Kérdések: Kukoricafajta termelési kísérletre. B. J. — Lehet-e a paszulyt frissen trágyázott földbe vetni? Kiváncsi asszony	
Feleletek: Kései buza feljavítása. Legány. — Csontmaguak vetése. Végh Kálmán Mátyas	
Kisebb szakközlemények	52
Hírek	52

Előfizetési felhívás!**A „GAZDASÁGI LAPOK“**

Egész évre 20 korona.
Fél évre 10 korona.
Negyed évre 5 korona.

Az ALLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK külön előfizetési ára:

Egész évre 10 korona.
Fél évre 5 korona.

Együttel felkérjük azokat az igen tisztelt előfizetőket, kiknek előfizetésük december végével lejárt, hogy előfizetésüket megújítani sziveskedjenek, ne hogy a lapok szétküldésével zavarok támadhassanak. Czimváltásnál a régi cím is megemlítendő.

Hazafias tisztelettel a
„GAZDASÁGI LAPOK“,
és az „ALLATTENYÉSZTÉSI ÉS
TEJGAZDASÁGI LAPOK“
szerkesztősége és kiadóhivatala.

SZEMLE.

(Időjárás. — Közszükségleti cikkek árainak hatósági meghatározását kérjük.)

Megerkezett már hozzánk is a tél január utolsó napjaiban s keményen tartja magát a hideg, úgy hogy most már azok a gazdatársak is hozzájuthatnak a jéghez, kik a novemberi fagyokban nem hordták tele vermeiket. De mi újból is csak azt tanácsoljuk, hogy siessenek ezzel a munkával, mert ki tudja, meddig tart a kemény idő. A meteorológusok ugyanis állandó hideget már nem jósolnak és meglehet, hogy ez egyszer el is találják — ámbár ritkán szokott ez nekik sikerülni. A poczkokból is sok megdermedt a hirtelen beállott hidegben. Mindenesetre jó ez a fagy a kései és vízzel átívódott őszi szántásokra is, melyek porhanyóvá válnak és tavaszra hamuszerűvé omlanak szét, ennél fogva a tavaszi vetemények részére már remélhetjük a jó magágyat. A hótakaró pedig jó az őszi vetésekre. Azok pedig, a kik a sok eső és a feneketlen utak miatt a tanyáikra sem mehettek ki s sem almot, sem takarmányt nem szállíthattak be a járhatatlan közlekedési vonalakra, most már nyugodtan lehetnek, hozzáférhetnek szalmához, eleséghez, kukoricaszárhoz s jószáguk nem kénytelen többé koplalni. Hanem az eke már kifagyott a talajból, ma, midőn e sorokat írjuk, már a motor, sőt a gőzeke sem képes barázdákat hasítani a kökemény földből, de hisz hálát adhatunk a Teremtőnek, hogy január 30-ig vigan szánthattunk.

Most csak az aggasztja legjobban a gazdákat, vajjon vereik odafent az északi harcztéren meg vannak-e kellőleg védve a hideg ellen?

Fontos és valóban közérdekű dolgokról volt szó és vita a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége végrehajtó bizottságának ülésén, kapcsolatban a kedvezményes korpának a gaz-

dák részére való biztosítására vonatkozó kormányintézkedéssel, beható tárgyalás alá került a rekvirálás és a maximális árak kérdése.

Rubinek Gyula ismertette a kérdést, majd gróf Somssich László ecsetelte egyes, a rekvirálással megbízott czégek kiküldöttjeinek eljárását, hangsúlyozva, hogy ezzel a ténykedéssel csakis feltétlenül megbízható egyéniségeket kellene megbízni. Gaál Gaszton példákkal mutatta ki, hogy a gazdáknak *nélkülözhetetlen használati és üzemi iparcikkek a háboru alatt 100—1200%-kal emelkedtek, a mi elhozta annak az idejét, hogy a gazdatársadalom erélyesen védje jogos érdekeit. Vagy limitáltassanak az összes mezőgazdasági használati és üzemi cikkek, vagy ne maximáltassék a gabonaár.* A rekvirálásnak a berendezését nem tartja a gazdaérdekekkel megegyezőnek, nem a bankokat és a magán-czégeket kellett volna megbízni ezzel a funkcióval, hanem a vármegyei gazdasági egyesületeket. Egyedüli megfelelő intézkedés, hogy a Magyar Mezőgazdák Szöveteke is kapott megbízást. Mindezekre kell, hogy az OMGE nyomatékkal figyelmeztesse a földmivelésügyi minisztert. Koppély Géza és Langfelder Ede felszólalása után Jeszenszky Pál kir. tanácsos megállapítja, hogy a miniszter rendelkezése a gazdák érdekeinek a megvédését célozta, a miniszter a katonaság minden tekintet nélküli eljárását akarta ezzel a rendelkezéssel megakadályozni, a mi sikerült is. A miniszter a czégekkel rendelkezhetik, emellett biztosítani akarta a vetőmagszükségletet, a mi sikerülni fog. A rekvirálás nehéz feladat, meg van győződve, hogy a visszaéléseket ki fogja küszöbölni, kifejti, hogy a vármegyei gazdasági egyesületeket nem lehetett a rekvirálással megbízni, mert nem rendelkeznek az ahhoz megkívántató tőkeerővel és szervezettel. Etter Gyula Gaál Gaszton véleményében osztozik és szükségesnek tartja a gazdák fokozott védelmét. *Krajcsik Jenő szükségesnek tartja, hogy a tavaszi buza vonassék ki a forgalomból.* Sággy Gyula szerint a rekvirálást a kereskedőknél kell kezdeni. Osztrólczy Miklós hangsúlyozza, hogy a rekvirálásnál csakis minden tekintetben megbízható közegek járjanak el, *szükségesnek tartja az ipari cikkek árainak maximálását.* Blaskovics Ferencz és Szentiványi Árpád felszólalása után az igazgató-választmány *elfogadja Krajcsik Jenő indítványát és megbizza az elnökséget, hogy a vitában felmerült panaszokat és kívánságokat felterjesztésben küldöttéleg hozza a földmivelésügyi kormány tudomására.*

A földmivelésügyi miniszter január 27-én fogadta a gazdák küldöttségét, miről mai lapszámban a hírek között részletes tudósítást hozunk. A miniszter válasza nagyrésztben eloszlatta a kételyeket s megnyugtató volt nemcsak a küldöttségre, de a nagy gazdaközönségre nézve is, azonban azon kijelentése, hogy »az ipari termékek maximálásra és hatósági rekvirálására a kormány nem vállalkozik«; a gazdák körében méltán megdöbbenést és a leghatározottabb elégedetlenséget keltette.

Hogy is ne! Hát az ipar készítményei más elbirálás alá esnek, mint a föld termékeiből előállított anyagok, tárgyak, cikkek? A gazda nem ugyanazon honnak polgára mint az iparos? A gazda köteles odaadni gabonáját, szénáját, szalmáját megszabott áron, tőle elvitték vagy viszik a lovakat, kocsikat, motorokat, most már a marhát is, p. o. egyik megye rendeleteileg köteles volt 1200 drb ökröt szállítani a hadseregnek. De nemcsak a katonák, hanem a polgári lakosság élelmezésére is köteles szabott áron odaadni

mindenét a gazda, mert az ő cikkei közszükségletet képeznek.

Ezekkel szemben az iparos nebánsvirág, ne nyuljhozzám! Ennek termékeit nem hajlandó ármeghatározással illetni a t. kormány, sem rekvirálni, ha még oly parancsolólag szól is e mellett a közszükséglet.

Talán lehetlenség van ebben? Dehogy. Hisz a németek már rég megállapították egyes ipari dolgok hatósági árát, p. o. só, petróleum, fémek, cukorféle, takarmányok stb., a szerint, a mint azt a közszükséglet parancsolta, sőt mint mai lapunk hírei között olvashatják tiszteit előfizetőink, a cement ára is nemsokára maximálva lesz. (A husarak már a középkorban hatóságilag állapították meg.)

Legkevésbé sem akarjuk azt, hogy minden iparcikk ára maximáltassék, mert a fényezés és kényelem tárgyait igazán felesleges volna hatósági árral sújtani, fizessen az, ki a mostani súlyos viszonyok között is luxust üz. De oly anyagok, tárgyak, szerek stb., melyekre mindenkinek szüksége van, mint hus, szalonna, rizs, árpakása, zsir, só, szappan, keményítő, petróleum, fa, szén, mész, cement, cukor, gyufa, korpa, szárított répaszelet, melasz, nyerscukor stb., stb. sok-sokféle ára maximálendő.

Tessék egyenlő mértékkel mérni minden kereseti ágat s ha kiszabott korlátok közé szorítják a hatóságok a mezőgazdasági termények árát és lefoglalhatónak jelentik ki azokat, akkor éppen oly jogosan elvárhatjuk, sőt követelhetjük, hogy az ipar és kereskedelem productumai is ugyanilyen elbánásban részesüljenek. Hogyha ez megtörténik, nyugodtan várjuk a reánk nehezedeő eseményeket s megadással türrük a reánk szabott vagy kirótt feladatok teljesítését, odaadjuk szívesen a mink van, de addig, míg kiváltságos osztály lesz az ipar, nem lehetünk elégedettek a dolgok menetével.

Majdnem naponta kapunk leveleket, telve kifakadásokkal. Ime egypár példa:

»5 hét óta megszabott ár mellett adhatunk el gabonát, azóta a só ára 24 fillérről 48-ra, a petróleumé 24-ről 1 koronára emelkedett. Egy pár cipő 30 kor., egy pár csizma 60 kor. s így minden cikk, a mi nekünk nélkülözhetetlen, 50—100%-kal drágult.«

Más levélben ezt írják: »Szeptemberben a petroleum ára per liter 32 fillér volt, ma 108. A sörét ősszel 72. most 96 fill. A puszkapor nov. elején 4 kor. 50 fill., most 7 kor. 50 fill. Vizen uszó kék kocsikenő 100 kg.-ját 18 kor.-ért kaptam, ma 25 kg.-ért 12 kor.-t fizettem, tehát 1 q 48 kor.-ba kerül.«

Mikor pedig a vidéken lakó gazdatársak a kereskedők ellen kifakadnak, a kiktől ők szükségleteiket beszerezni kénytelenek, mert hisz közvetlen a készítő gyárba nem mehetnek vásárolni, azok következőleg védekeznek — és úgy látszik jogosan. — »Ma a háborus időkben, sajnos, mi kereskedők kivétel nélkül, az abnormális viszonyok és hallatlan árak mellett, ki vagyunk téve a gyárosok és nagykereskedőknek és a vevőközönség bizalmatlanságának s esetleg gyanúsításának.«

»A mai drágaság nem tőlünk kereskedőktől függ, hanem az áruhiány az oka. Annnyira jutotunk, hogy készpénzért sem tudunk árut kapni; a gyárosok már azt sem tudják mit kérjenek az árukért.«

Tulajdonképpen ezen szemelvényekhez nem is kellene bővebb magyarázat. Tehát világosan kitűnik, hogy a gyáros, a nagyiparos, a nagykereskedő az, ki felveri minden cikknek, így a közszükségleti cikkeknek az árát is.

És ezek ellen nincs hatalma a kormánynak, nincs joga a kivételes háborus törvények értel-

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI
szabadalmazott

SCHMIDT mérnök doktor hírneves füstöső-tulhevitőjével

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett **rendszer** úgy teljesítő-képesség, mint tartósság tekintetében **messze felülmulnak** és lényegesen **kevesebb szén** fogyasztanak.

Referenzlákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Váci-kirút 51. szám.Sürgőnyezim: Kemna, Budapest.
Telefon 91—21. Telefon 91—21.

mében eljárná? Mikor a törvényeket oly sürgősen meghozták, örömmel fogadtuk őket s sok üdvöset vártunk tőlük s most, midőn elérkezett a cselekvés órája, a kormány csak egyoldalulag hajlandó végrehajtani azoknak a törvényeknek rendelkezéseit, csak a mezőgazdasággal, malomokkal és sütőkkel összefüggésben levő terményekre, áruakra, cikkekre, készítményekre nézve létesít hatósági árakat s rendel el kényszereladásokat, de a többi ipar termékeit érintetlenül hagyja és hallgatagon türi a közönség kiszípolozását.

Nem csodálkozunk ezek után, ha ily híreket olvasunk: »Elitelt mézárós. A rendőrség Reisz Mánóné mézáróst, a kinek a Hársfa-utca 2-ik számú házában van üzlete, tíz napi elzárásra és 200 kor. pénzbüntetésre ítélte azért, mert egy negyed kiló borjuhust egy korona ötven fillérért árusított.«

De hány üzi büntetlenül az áruuzsorázást? Mert nincs feljelentő, a mi közönségünk végtelesen türelmes, elfásult, nem törődik már a legégbekiáltóbb visszaélésekkel sem.

Nem folytatjuk tovább e tárgyat, hiszen elég érthetően nyilvánítottuk már 1914. november hó elseje óta minden szemlénkben, hogy a közszükségleti összes cikkeknek árhatárát hatóságilag kell megállapítani lehetőleg sürgősen. Most is ennek égető szükségességét tárjuk a magas kormány bölcs belátása elé és ha eddigi felszólalásaink nem bizonyították be a sürgősség tényét, hisszük és reméljük, hogy a ma leközölt adatok eléggé igazolták azt.

Nemcsak a kizárólag mezőgazdasággal foglalkozók, de a többi magyarországi lakosok legnagyobb részének, talán 90–95%-ának forró óhajta a közszükségleti cikkek árának szabályozása, ez alól a kormány nem térhet ki s ha eddig el is odázta ezen kérés megoldását, most már lehetetlen azt tovább is elhalasztani.

Csakis megelégedett népességgel lehet nagy tetteket véghezvinni, nagy feladatokat megoldani, nagy célokat elérni, ezt méltóztassék szemelőtt tartani a legmagasabb hatóság köreinek, ezért törekedjenek mielőbb elosztani azon elégületenséget, mely a gazdák között már kezdi felüttni fejét.

Idegen szavak és megnevezések.

Volt idő, midőn a magyar gazdasági szaklapok sorai csak úgy hemzsegték az idegen szavaktól, az újabb és ifjabb szakírói gárda azonban lassan bár, de következetesen kiküszöbölte ezen rossz szokást. Sok nyelvet ismerőre nem nagy dolog akármily vegyes nyelven van megírva egy cikk, de színmagyar ember, különösen ha nem látott felsőbb iskolai padokat, bosszankodik az ilyesmin s az író is fél-munkát végzett, mert éppen azon a téren, ahol irásának gyakorlati felhasználására tér nyílt volna, törekvése, célja csütörtököt mondott. Hagyján, ha egy cikkben csak itt-ott van néhány szó idegen, de bosszantó, ha mérték, terület vagy egyéb megjelölés idegen nevekkel jeleztetik, aminek átszámításához alapismeretek és sok idő szükséges. A szerkesztőségektől végre is nem követelhető, hogy a beérkezett szakcikkekben hazai adatokra vonatkozó átszámításokat tegyenek, de a cikkíró — különösen ha magyar ember — szerintem ne írjon új hazájának, vagy tartózkodási helyének méretei, mértékei szerint, de annak az országnak megnevezéseit használja, ahová cikkeit küldi. (Ha idők van rá, átszámítjuk mi a külföldi értékeket. Szerk.)

Ismétlem, nem a magam s hozzám hasonló ismeretekkel bírók nevében szólalok fel, hanem sok falusi gazdatársam nevében, akinek nincs módjában a közölt adatokat hazai adatokra átszámítani s így a különben igen tanulságos és értékes közleményt nem értékelheti.

Milyen más hatással lenne az olvasóra az, ha például Igali barátunk igen-igen tanulságos, érdekes és értékes babtermesztési kísérleteinek mérték- és területi, valamint értékadatait, nem az amerikai elnevezések szerint, hanem a mi édes hazánkban divó és szokásos elnevezések szerint ismertetné, ami azt jelenti, hogy ha azt mondja, hogy a San-Joaquin folyó deltavidéke nem kevesebb, mint 440.000 zsák babot termelt, zsákját 80 fontba számítva stb., akkor azt is írná meg, hogy ott egy font a hazai mérték szerint hány kg., ill. 1 kg. hány ottani fontot tesz ki. És így tovább.

Azt hiszem ezen kéréssel nemcsak Igali barátunkhoz fordulhatunk őszintén, hanem mindazokhoz, akik szakcikkeznek, mert hiszen minket az érdekel, hogy összehasonlíthassuk az ottani terméseredményeket az itteniekkel s igyekezzünk azok nyomába lépni.

Ha Oaklandtól keletfelé vagy 80 mérföldnyire (valószínűleg magyar mérföldet ért Igali) esik Stockton városa s így ezt a távolságot, ha mérfölddel lehet jelezni, bizonyára lehet az akker helyett is holdat (magyar holdat 1200 négyszögöllel számítva) mondani.

Meg is vagyok arról győződve, hogy a mi édes, kedves, szeretett, soha el nem felejthető honfitársunk s kedves barátunk hű olvasóinak ezen kérelmét figyelembe fogja ezentul venni, hisz aki egész életén át — mint ő — csak azért írt és ír, hogy tanítson, tanításának gyakorlati érvényesítésére bizonyára ő törekszik a legjobban.

Mostani nehéz viszonyaink közt, amidőn nemcsak fizikailag, de lelkileg és szellemileg is oly igen nagyon igénybe van véve ezen édes hazának minden polgára, még a tanításban is legyen szabadság és közvetlenség, mert másképp a legjobb szándék sem juthat érvényre.

Nem sokkal jobb a falusi gazda sorsa, a lövészárkokban küzdő hős katonáink sorsánál, mert míg az az egyed az év fáradalmaival szenved, a gazda a jövő nehéz kérdéseinek sulya alatt nyög s biztatást, vigaszt, tanácsot keres az asztalára hetenként kerülő szaklapjaink soraiban is.

Tervezzük a legszebb terveket és munkaprogramokat arra az időre, midőn a várva várt béke ismét helyre áll!

És mindig szívesen olvassuk Igali leveleit.
Bálintffy József.

A nemesített növényfajták érvényesülésének föltételei.

Irta: Tóth Lajos.

Hogy a többtermelésnek egyik legfőbb tényezője a nemesítés, azt fényesen igazolják a külföldi és részben hazai eredmények. Lochow, a jeles német gazda, a német gazdatanács 1913 február 12-iki gyűlésén tartott előadásában, mely a többtermelés kérdését tárgyalja, első sorban a nemesítés további munkájától várja a termésátlagok emelkedését, mely már eddig is 1889—1909-ig, tehát 20 év alatt például a gabonánál 36%-ot mutat. Ugyanily rohamossággal emelkedtek a termésátlagok a többi növényeknél is és

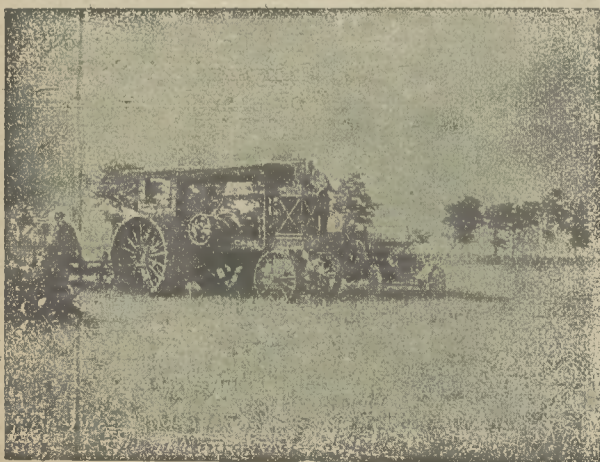
Lochow ezt a hirtelen emelkedést a bővebb trágyázás és gondosabb talajmivelés mellett legfőképpen a közben erősen fellendült nemesítésnek tulajdonítja. A német növény-nemesítés máris magas fokon áll és ő még mindig a nemesítést állítja előtérbe, melytől a további termésemelkedés várható.

Ha Németországban a jelenlegi viszonyok között is még mindig a nemesítést tartják a többtermelés egyik legfőbb eszközének, akkor hazai viszonyaink között a nemesítésnek még jóval nagyobb jelentőséget kell tulajdonítanunk, hiszen a nálunk termesztett növényfajták sokkal inkább rászorulnak a nemesítésre, illetve nemesítéssel a mi növényfajtáinkat nagyobb mértékben lehet javítani, mint Németországban az ottan levőket, melyeknek használati értékét szakszerű nemesítéssel máris magas fokra emelték, míg nálunk ezirányban alig néhány évi munkára lehet visszatekinteni. Jóllehet ez a néhány évi munka máris szép eredményt mutat, de inkább csak bepillantást enged a jövőben elérhető sikerekhez, melyeknek mielőbbi megvalósulása a mezőgazdaság haladásának egyik legfőbb biztosítékát képezi.

Szükségünk van tehát nemesített növényfajtákra, de hogy a nemesített növényfajták, mint ilyenek, a várakozásnak nálunk is megfeleljenek, ez a körülmény bizonyos föltételektől függ, melyek szükségszerű kellekei a nemesített növény érvényesülésének.

A nemesített növény legszükségesebb életföltételét a neki megfelelő éghajlati és talajviszonyok képezik. Mindentajta, legyen az növény vagy állat, a maga jótulajdonságait csakis olyan éghajlati viszonyok között tudja kifejteni, amilyenhez már szokva van, illetve amilyen viszonyok között kitenyészte, nemesítve lett. A növény fejlődését, a talaj összetételét ezuttal nem számítva, ugyanis nagy mértékben befolyásolják az időjárási viszonyok, nevezetesen a csapadék évi mennyisége, illetve inkább annak eloszlása, továbbá a hőmérséklet és annak különböző változása, mert ezen tényezők hatással vannak a növény fejlődésére, illetve életműködésére, úgy, hogy ha más viszonyok közé kerül, akkor a növény, az igényelt viszonyokat nem találván meg, életműködésében zavar áll elő és emiatt gyakran még elégségesen kifejlődni sem tud. Nem azért, mintha az illető éghajlat alatt nem élhetne meg a kérdéses növényfajta, hanem gyakran csak azért, mert ahhoz a klímához nincs szokva, tehát annak esetleges szélsőségeit elviselni nem tudja.

Ebből már most könnyen levonhatjuk azt a következtetést, hogy a mi éghajlati viszonyaink között nem felelhetnek meg a várakozásnak a külföldön hazánktól eltérő éghajlati viszonyok között nemesített fajták. És minél nagyobbak az éghajlati eltérések, annál kevésbé érvényesülnek az idegenből hozott nemesített növényfajta jótulajdonságai. Innen van az, hogy hazánk nyugati és északi vármegyéiben egyes növényfajták, melyek tőlünk nyugatra fekvő országokban lettek nemesítve, még többé-kevésbé beválnak ugyan, de már az Alföldön ugyanezen növényfajták sikeres termesztése jóval bizonytalanabb. Van ugyan olyan növényünk is, mint pl. a répa, melynek külföldről hozott magját az Alföldön is szelvében vetik, ebből azonban korántsem következnek, hogy a külföldi répamag a mi viszonyaink közé is teljes mértékben beváljon,

CASE GOZ- ÉS BENZIN-SZÁNTÓGÉPEK

GAZDASÁGOS és MEGBIZHATÓ

üzemükkel mindenütt kitűntek. **A jelenlegi munkás- és iga-hiány közepette rendkívüli szolgálatot tesznek a gazdának. Azonnal szállíthatók a régi normális árban**

BŐVEBET: HAHN ARTHUR és TARSAI, BUDAPEST, VIII., Üllői-ut 52/B.

legfeljebb csak azt mondhatjuk, hogy jobb hiányában ez is kielégítő. Miként azonban már eddig elért eredmények is mutatják, a mi éghajlati viszonyaink között nemesített répa határozottan jobb a külföldinél.

A répát csak példaként hoztam fel mivelati növényeink között, melyek kivétel nélkül mind nemesítésre szorulnak, hogy mindegyik fajtából megkapjuk a hazai viszonyaink közt legmegfelelőbbet. De a répa mellett főként nemesítésre szorulnak gabonaféléink, egyrészt, mert éppen ezek képezik szántóföldi terményeink túlnyomó részét, másrészt mert gabonafélékből a külföldi fajták hazánkban legkevesbbé válnak be.

Az éghajlati viszonyok mellett a nemesített növényfajták érvényesülésének másik fontos kelléke a megfelelő talaj. Minden talajnem számára nemesíthetünk ugyan alkalmasabb növényfajtát, mely az illető talajnak esetleges hiányát jobban tudja elviselni, mint más fajta, vagyis rosszabb viszonyok között is kellő termést adhat. Ez a körülmény azonban a nemesítésnél általában csak mellékesen jöhet figyelembe, mert ha már országos átlagban többtermésről van szó, akkor első sorban az ehhez vezető legalkalmasabb eszközök jöhetnek figyelembe. Vagyis a nemesítés főirányát a tápanyaggal elég bőven rendelkező talajokra alkalmas fajták kitenyésztesse képezi, mert egyrészt a nemesített növényfajták általános sajátossága az igényesség, másrészt a nemesített növény a hozzája fűzött értékes sajátosságokat csakis jó talajban tudja teljes mértékben érvényesíteni. Ez teljesen érthető is, mert hiszen a nemesítés lényege éppen abban áll, hogy az így kapott fajták a rendelkezésükre álló tényezőket jobban ki tudják használni, nevezetesen életerősebb jellegük mellett fejlődésük energikusabb, több tápanyagot képesek felvenni és így természetesen jelentősen többet is teremnek. Bőséges tápanyag jelenléte mellett a nem nemesített, illetve értéktelenebb növényfajták is többet teremnek, de velem szemben a nemesített növényanyag ugyanezen talajból hatványozottabb, fokozottabb eréllyel veszi fel a tápanyagot. A nemesített növénynek ez a fokozottabb tápanyagfelvétele és így a termés növekedése kitehető 40–60%-ot, sőt többet is. Világos példákat szolgáltatnak erre többek között az árpádhalmi nemesített magyar buza-typusok, melyek között egyesek az összehasonlító kísérletben 4–6 q termés-többletet adtak a nem nemesített gazdasági buzával szemben, ugyanazon táblán azonos minőségű talajon és azonos művelés mellett. Ez a többlet az illető esetekben 30–50%-nak felelt meg.

A talaj tápanyagviszonyai éppen olyan szerepet játszanak a növény életében, mint az állattenyésztésnél a takarmányozás. Az igényesebb állatok elsősorban kővebb takarmányozást kívánnak, mert csak így tudják teljes mértékben érvényesíteni jól jöndéségeiket és megfordítva az intenzívebb takarmányozást csakis a kitenyészített jótulajdonságokkal bíró állatok hálálják meg.

A talaj tápanyaggazdagsága mellett a nemesített növényfajta érvényesülését elősegíti még a talajművelés. A talajművelés a növény életében azt a szerepet tölti be, a mit az állattenyésztésben a takarmányok előkészítése és az állat gondozása. Talajműveléssel a növény számára kevesbbé teszszük a talaj fizikai és kémiai összetételét és működését. Elősegítjük a talajnedvesség jó kihasználását, védjük a növényt a gyomoktól; szóval, a talajművelés mindenképpen a növény jobb fejlődését van hivatva biztosítani. Ezen az alapon a talajművelés a nemesített fajtánál elősegíti a hozzája fűzött értékes tulajdonságok minél fokozottabb mértékben kifejlődését. Miként tehát a bőséges tápanyag jelenlétében a növény tetszőleges mennyiséget vehet föl, mellette a talajműveléssel képesítjük a növényt a lehető legnagyobb tápanyagmennyiség föl vételére.

Amint tehát látjuk, a nemesített növényfajták érvényesülése három tényezőtől függ, nevezetesen a megfelelő éghajlati talaj és művelési viszonyoktól. A mostoha viszonyoknak szintén megvannak a maguk különleges növényfajtái, melyeket az illető vidék számára külön ki lehet nemesíteni, ilyen irányu neme-

sítés azonban csak helyenkint jöhet figyelembe és másodrangu szerepe van.

Ha már most hazai gazdaságainkat tekintjük, arra a határozott eredményre jutunk, hogy a nemesített növényfajták felkarolásának legfőbb ideje elérkezett. A belterjes üzemmódok mindinkább nagyobb és nagyobb tért hódítanak. A műtrágyák nagyarányú felkarolása lehetővé teszi a talajok közt erőállapotát, a mélyművelés és a növényápolás szakszerűbb módja mindinkább általános lesz, úgy hogy a nemesített növényfajták számára nap-nap után nagyobbodik az alkalmas terület. De ezzel kapcsolatban a nemesített növényfajták felkarolása nemcsak szabad tetszésüinktől függő feladat, hanem valósággal szükségszerű követelmény. A nemesített fajta felkarolásának szükségszerű követelménye merül fel első sorban a gabonaféléknél. Így pl. a mi nem nemesített magyar búzáink belterjes üzemszervek között semmiképpen sem állja meg a helyét, mert gyenge szalmájú s emiatt a jó talajban rendszerint megdől. Hasonlóképpen vagyunk a többi hazai gabonafélékkel is.

Belterjes gazdaságok általában igyekeznek is a magyar buza helyett más fajtát felkarolni és mindinkább több és több gazdaságban természetlik a külföldi fajták közül az alkalmasabbakat, melyek általában erősebb szalmájúak és így jobb talajban sem dőlnek meg. Hasonlóképpen általános egyéb gabona-

11-ik ábra. Bimbós kel.

12-ik ábra. Fodros kel.

félékből és kapásnövényekből is a külföldi fajták termesztése, melyek általában nemesítették és mint ilyenektől több termést várunk. A reményt azonban gyakran váltja fel a csalódás, a mi a fentiek alapján érthető is és a miből következtethetjük, hogy egyszerűen a külföldön nemesített növényfajták behozatalával korántsem érhetjük el a kívánt célt. A részünkre alkalmas nemesített növényfajták kérdésével ezzel még egyáltalán nem fejtettük meg és pedig azért nem, mert a külföldön nemesített növényfajták rendszerint a mi éghajlatunktól eltérő viszonyokhoz vannak szokva s így a mit külföldi gazdák velük elérnek, ugyanazt mi hiába várjuk sőt sok esetben egyáltalán nem kapunk utánuk termést.

A hazai viszonyoknak megfelelő és a belterjes üzemmódok keretébe beillő növényfajtákat csakis hazai viszonyok között kell kitenyészteni, nemesíteni, mert az itten nemesített fajták egyszerűen tanusodnak arról, hogy tudják érvényesíteni jól jöndéségeiket az itteni éghajlati viszonyok között is. A mi kontinentális klímánk megkíván pl. az őszi gabonaféléktől bizonyos fokú fagyállóságot, amit a legtöbb külföldi fajtánál nem találunk s már emiatt is azok termesztése kockázatos. Ugyancsak a gabonaféléknél szükségszerű követelmény nálunk a korai beérés, a mely tekintetben a legtöbb, egyébként kiváló külföldi fajta szintén kifogás alá esik. A kapások és takarmányfélék nálunk gyakran vannak kitéve hosszabb szárazságnak a mit az egyes növényfajták különböző módon képesek elviselni, tehát ez irányban is szükséges az illető növényfajtákat hazai viszonyainknak megfelelően kitenyészteni, nemesíteni. Amint tehát látjuk igen lényeges okok szólnak amellett, illetve teszik szükségessé azt, hogy a mi viszonyaink közé alkalmas növényfajtákat mi nemesítsük.

Amily mértékben terjed nálunk a belterjes üzemmód éppoly mértékben válik szükségessé a nemesített növényfajták felkarolása vagy megfordítva: hogy a nemesített növényfajták a többtermeléshez a lehető legteljesebb mértékben hozzájáruljanak, illetve, hogy a hozzájuk fűzött értékes tulajdonságok érvényesüljenek. Nésszérszerű feltétel a talaj tápanyagkészletét és a talajművelést részükre legalkalmasabb, vagyis belterjes állapotba hozni. A belterjes üzemmód és a nemesített növényfajta tehát egymással szoros kapcsolatban áll. Külön-külön alkalmazva egyikkel sem érhetjük el teljes mértékben a kívánt célt, az adott viszonyok között elérhető legnagyobb termést, illetve jövedelmet, hanem csakis a kettőnek együttes alkalmazásával.

Két kevésbbé ismert káposztaféle növényről.

A konyhakerti növények között sok van olyan a mely minden tekintetben megérdemelné azt, hogy a kertészkedők az eddiginél nagyobb pártfogásba részesítsék őket, vagy ha nem ismerik, megismerkedjenek velük. A nyugati nemzetek már régen természetlik ezeket; és méltán csodálkozhatunk azon hogy felhasználásuk, illetőleg termesztésük nálunk nem tudott nagyobb tért hódítani holott szokásban, öltözködésben, modorban nagyon szeretjük utározni nyugati szomszédjainkat. Ugy látszik a zöldségek fogyasztása nálunk majd csak akkor válik általánossá, ha az ország állatállományának csökkenése kényszeríteni fogja a lakósságot a zöldségevésre. Pedig a zöldségből is lehet nagyon változatos étel pot összeállítani sőt tisztán zöldséggel is lehet táplálkozni — amire eleven példák a vegetáriánusok.

Nem lévén azonban célunk a husevés és zöldségfogyasztás között párhuzamot vonni, azoknak előnyeit és hátrányait egymással szembeállítani áttérhetünk néhány vonással tulajdonságainkra. Igen jóízű főzeléket ad a *bimbós kel* (*Brassica*

ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

A „GAZDASÁGI LAPOK”
INGYEN MELLÉKLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési penzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.

Előfizetési ár a „Gazdasági Lapok” nélkül:

Egész évre 10 kor.
Fél „ 5 „

TELEFON: József 40—66.

Az a lapokban foglalt minden czikkert az utannyomas joga fentartva.

TARTALOM.

Egy és más a sertéshizlalásról	Lap	21
Csirkevelő melegagy. — Köny József		21
Könyvismertetés		21
Kérdések és feleletek		22
Kérdések: Igaerőpótlás. Sch. J.		
Feleletek: Mangalicasertés csöcsbimbóelhullása. I. Wellmann Oszkár. 2. Tátray János — Mily rendszerű kaptárt szereznek be? Szerk.		
Kisebb szakközlemények		22
Hírek		23

Egy és más a sertéshizlalásról.

Németországban* is, nálunk is korlátozták a szarvasmarhák levágását. A sertések levágását azonban nálunk jogszabályokkal nem szorították meg. Nyilván ez onnet van, hogy a sertésfaj szapora természetü, gyorsan pótlódó állat; lehetséges azonban, hogy a sertések levágása elé azért nem gördítettek akadályokat, mivelhogy ilyen intézkedés a hadsereg, de a köz élelmézésére is káros lett volna.

A sertéskereskedelem szabadsága azonban — nézetem szerint — nem jelentheti azt, hogy a gazda tenyészkoczáját, félig hizlalt sertését piacra vesse. Ilyen eljárásával a gazda csakhamar veszélyeztetni fogja hazai sertéstenyésztésünk standardját. Ha szétnézünk a sertésvásáron (budapestin) láthatjuk, hogy ezidőszert aránytalanul több a könnyű sertés, mint a nehéz. Ámde, ha a gazda nem vetné oly korán a piacra a sertését, több húst termelhetne az állatállomány nem silylené meg a sertéstenyésztésből eredő pénzelést. Igaz, hogy ma az árak igen kerségtetők, a mi nagyon is szembeötlő, ha az 1913 december havi sertésárakat összevetjük az 1914. évi december havi árakkal. A sertésárakról a kimutatást Reti Zoltán bocsátotta rendelkezésemre.

1913:

A vásári napok	1	5	9	12	15	19	22	27
Prima sertés ára	126	128	134	128	126	132	128	128
Szedett „ „	124	128	132	132	126	124	124	130
Öreg „ „	122	124	123	126	120	118	126	124

1914:

A vásári napok:	4	7	11	14	18	21	24	28
Prima sertés ára	194	200	196	190	192	196	194	196
Szedett „ „	184	195	188	182	188	190	188	196
Öreg „ „	186	190	188	184	184	186	184	184

Ha meggondoljuk, hogy az utóbbi években elért legmagasabb ár 1911. év márcziusában 190 fillér. 1912. év szeptemberében 186 fillér volt (szedett sertésért) és ez is egy egy vásári napra felszökött ár volt: érthető, hogy a gazda a mai rendkívüli magas, állandó árakat saját javára hasznosítani törekszik. Helyes is a kedvező gazda-ági körülményeket javunkra értékesíteni, de mindenesetre csak oly mértékben, hogy ez a jövőben beviteli forrásaink rovására ne menjen. A sertések időelőtti eladásával a jövőben nemcsak bevételi forrásunk apadna ki, hanem zavarok támadnának még a közéletben is. Nem szabad elfelejtenünk, hogy a városokban, főképp Budapesten, a sertéshus fogyasztása évről-évre fokozódik — s nem is hivatkozva az 1914. évi horrend nagy vágásra, mivelhogy ez a nagy háborus idő szükségszerű következménye — az 1913. évi vágás a félmilliót meghaladta.** Ez a szám ékesen tanusítja, hogy milyen nagy lesz jövőben hazánkban a sertéstenyésztés jelentősége. Szükséges volna ennél fogva sertésállományunk létszámát fentartani, mert ellen-

* Németországban csak oly értelmű korlátozást tettek, hogy az oly koszákat, melyeken a vemhesség előrelendottsága felismerhető, tilos levágni. Bajországnban, a 60 kilón aluli sertéseket tilos leszu-ni.

** A sertésvágás nagysága „Budapest Székesfőváros Statisztikai Zsebkönyve” szerint (1906. évi kiadás) 135.354 dró volt; az 1909—12. évi kiadás szerint az évi vágás 203.658 dró sertés. Ezzel szemben a szarvasmarhák évente levágott száma a következő: 1906. évi statisztika nyomán: az évi vágás 80.457 szarvasmarha; (1909—12. st. kiadás szerint az évi vágás 65.947 dró; az 1913. évi vágások száma 82.682 dró.

kező esetben hustermelésünk egy-két évre csődöt mondana. A sertésállomány törzsmértékének biztosítása csak úgy volna lehetséges, ha nehezebb sertéseket vinnénk piacra. Hisz a mai magas sertésárak még ezidőszert a drága tengerivel végrehajtott hizlalt is jól jövedelmezővé teszik. Ez még csak veszélyeséget sem jelent, gazdánk pedig hazafias cselekedetet visznek végbe a nemzeti vagyon megtartásával.

Csirkevelő melegagy.

Reaumur volt az, a ki az erjedő állati trágya melegét tyuktojások kikelésére használta fel. Nos, ha az erjedő trágya melege alkalmas az élet kiváltására, miért ne lenne alkalmas az élet fenntartására is? És ha egy kis körültekintéssel vagyunk, az erjedő trágya melegét igen kitünően állíthatjuk be a primeur csirke (korai, téli csirke) nevelés szolgálatába.

Annak a tenyésztőnek, aki erre a veszélyes, sok fáradsággal járó munkára elhatározza magát, akár keltetőgéppel, akár az ilyenkor még vajmi ritka kotlókkal avagy mesterségesen elkotlasztott pulykával is kelteti ki a tojásokat, legfőbb gondját mégis csak a csirke felnevelése képezi. És ez a gond egyenlőképpen oszlik meg azon kérdések között.

Hogyan és mivel etesse a baromfiudvar ezen korai vendégeit?

Hogyan és hol helyezze el a kis csirkéket, akár kotlóssal vagy a csirkevelésre rászoktatott kappanokkal, akár műanyagával kívánja a téli apróságot felnevelni?

És ez az utóbbi kérdés sokszor fontosabb és a sikerre lényegesebb, mint az etetés. Mert hiába adunk bármily drága és jó esélyt csirkéinknek, ha azok nem érezhetik jól magukat azon a helyen, ahol tartva vannak, a kívánt erőteljes és gyors fejlődés is elmarad.

Pedig egyszerű eszközökkel és olcsó pénzzel minden falusi tenyésztő, sőt akár a városi passzionátus tenyésztők is, még a legrosszabb nevelőszobát is könnyűszerrel tehetik téli csirkeveléshez alkalmassá. Pusztán arról van szó, hogy a melegagyat vonjuk a csirkevelés szolgálatába, a melegagyat, amelyben oly sok hasznos és izes zöldségféléket tudunk idő előtt előállítani, kössük össze avval a helyiséggel, melyben téli csirkéinket elhelyezzük.

Szinte csudálni lehet, hogy ezt a pompás segédeszközt eddig oly kevesen méltatták figyelmükre. Amerikai lapok mostanában kezdik erősebben ajánlgatni, jóllehet Németországban már régen ismerik és mint »Mistbet«-et ajánlják is a baromfitenyésztőknek. E sorok írója is már évekkkel ezelőtt alkalmazta és használta Gödöllőn a melegagyat a csirkevelésnél igen jó eredménnyel.

Ne legyen azonban senki abban a tévedésben, hogy az ily melegagy pótolhatja a kotlóst, avagy feleslegessé teheti a műanyagát! Csupán mint kiegészítő berendezés jöhet számba, de mint ilyen rendkívüli és jelentős előnyöket biztosít s mondhatnám a téli csirkevelést is természetessé teszi. Mert a melegagygyal

szabad kifutóhoz,
napsugárhoz és
friss zöld eledelhez

juttatjuk az egyébként szobai tartózkodásra kárhozott apróságot. Hogy e hármassal előny deczemberben, januárban, februárban, egyszóval a leghidegebb téli időben mit jelent, fölöllegesnek tartom hosszasan magyarázni, tisztában lesz annak jelentőségével minden baromfitenyésztő. De még a hitetlenkedő is könnyen meggyőződhetnék egy egyszerű és pénzbe alig kerülő kísérlettel a melegagygyal rendkívüli hasznáról.

A melegagyat teljesen úgy készítjük, mint azt a kertészek csinálják. Közvetlenül a csirkevelésre használt helyiség mellett mintegy

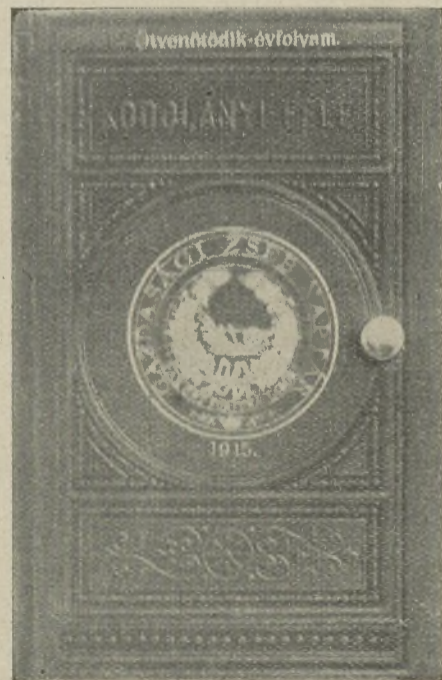
50—60 cm. mélyen kiássuk a földet oly nagy területen, aminő nagy melegagyat készíteni kívánunk. P. o. 50 dró csirkére 100—120 cm. széles és 150 cm. hosszú elegendő. A kiásott föld helyére 35—45 cm. vastagságban fél-érett lótrágyát helyezünk el, azt jól letiporjuk s föléje 10—12 cm. jó minőségű földréteget szórunk. A trágya- és földelhelyezést legezészerűbb akkor végezni, mikor az elültetett tojások féldősek, azaz a keltetés félén tartunk. Ilyenkor egy kevés fűmagot is elszórunk, hogy mire a kis csibék kikeltek és némileg megerősödtek, a melegagy is zölden, készen várja őket. A melegagyat a nevelésre szánt helyiséggel egy kívül-belül faajtóval zárható buvolyuk köti össze. Természetesen a melegagy három oldalt tökéletesen záró deszkafallal legyen körülvéve. Teteje vaskeretes üvegtető, amelyet a kihülés ellen deszkafedéllel és szalmafonattakaróval védünk. Hogy patkány s más kártevő állat a melegagyba be ne férközhessen, alul és körül sűrű fonatu sodronyhálót fektethetünk. A melegagy helyéről kikerülő földet a melegagyat körül fogó trágyarétegre hanyjuk rá, amivel ismét melegebbé tehetjük.

A használatbavétel egyszerű s e tekintetben a legjobb utmutatást maga a gyakorlat fogja megadni.

Köny József.

KÖNYVISMERTETÉS.

A Kodolányi-féle gazdasági zsebnaptár az 1915. évre megjelent. Ezen immár 55-ik évfolyamát élő és a mezőgazdák körében közkedveltségnek örvendő zsebnaptár a jelenlegi éppem nem kedvező viszonyok mellett is a szokásos alakban és izléses csinos kiállításban jelent meg. Kiadóhivatalunk nem kimélt sem költséget sem fáradságot, hogy a t. gazdatársak által megszokott formában jelentesse meg a legrégibb gazdasági zsebnaptárt (mely annak idején még a németek ilyenmü kiadványait is megelőzte), pedig ugy a nyomdai költségek, mint a papír is, óriási módon megdrágultak. A szer-

kesztőség szinte azon fáradozott, hogy az eddigi bő tartalmat még gazdagabbá tegye és hogy a naptár ne csak táblázatok, rovatolt számtartási mintalapok, átszámítási táblák, vásárjegyzék, posta- és táviratjegyzék stb., stb. halmazából álljon, (a mely adatokra különben léptenyomon szüksége van a modern gazdának), hanem egyuttal ismeretterjesztő is legyen a zsebnaptár; és eltekintve az eddigi tanulságos részletektől, most egy „Növényegészségügyi tanácsadó” fejezettel is bővítette a kalendáriumot,

melyben dr. Rapaics Rajmund tanár kitűnő gyakorlati tanácsokkal látja el a mezőgazdákat.

A naptár ára mindezek dacára nem változott, maradt a régi 2 K 80 f. (ajánlott küldéssel 3 K 15 f.), megrendelhető a Gazdasági Lapok kiadóhivatalában Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Igaerőpótlás.

Igáink nagy részét elvitték, alig maradt valami a mezei munkára, pedig most lehetne trágyát hordani, jeget fuvarozni. Kérem írják meg, hogy lehetne-e teheneket is befogni, mert van két jó erős tehenem, egyik jó tejelő, de nem bánom, ha le is apad, csak a ménkát el tudjam végezni. A másik vemhes, nem fog utóbb ennek ártani a befogás? 6-ik hónapjában van.

Sch. J.

Felelet. Mangaliczasertés csecsbimbójának lehullása című kérdésre.

Hivatkozással e lap jan. 31-ik számában megjelent kérdésére, van szerencsém a következőkről értesíteni:

1. A sertések járványos csecshullása nálunk több, mint 20 év óta ismeretes betegség, mely fiatal malaczkok között gyorsan terjed és megszünteti vagy károsan befolyásolja a leendő tenyészállat tejelőképességét. A jelentékeny kárt okozó betegség oktanával V. Tóth Antal kir. állatorvos és az állatorvosi főiskola járványtani intézete foglalkozott, de a vizsgálatok nem vezettek eredményre. Mindössze annyi bizonyos, hogy a csecshullás fertőzéstől ered, de a betegség okozóját és a fertőzés módját nem ismerjük közelebbről és így az ellene való védekezést sem írhatjuk elő szabatosan. Mindenesetre tanácsos azonban a koczák elletőketrezeit kitisztítani és fertőtleníteni, továbbá gondoskodni friss, tiszta és romlatlan alomról. A fertőzés megakadályozása céljából előnyös lenne továbbá a malaczkok hasaalját védő zsirréteggel (pl. kénes kenőccsel) bevonni.

Wellmann Oszkár,
ny. r. tanár.

2. A mangalicza sertéseknél egyes években a tenyészetek nagy számában előfordulni szokott csecsbimbóleszáradás oka ugylátszik részben a sertésfajtában is rejlik. Tudvalevő ugyanis, hogy a mangaliczakocznak ritkán van több malacza 5—6-nál, de ha többet is ellik egy-egy kocza, nem szokás alatta hagyni, hanem a hatodik vagy hetedik malaczkot átteszik más kocza alá, a hol a kevesnél is kevesebb a malaczk. A hatodik-hetedik malaczk áttevés szükségére főként onnan ered, hogy a 10—12 csecsbimbóval bíró kocza elül-ő, vagyis melli 2—3 pár csecsbimbó a többiekénél, a hátrább esőknél, vagyis a hasi csecsbimbóknál satnyábbak, fejletlenebbek, hasonlóan a tejmirigyek is, minélfogva a gyenge malaczk az elülső csecsbimbók utján nehezen tud táplálkozni és fejlődésében visszamarad vagy el is pusztul. Az elülső csecsbimbók fejletlenebb volta természetesen öröklődik.

A csecsbimbók fejletlensége a malaczkorban is felismerhető és tenyészhatránya már ezen korban mutatkozik az által, hogy elszáradásukat okozó tényezők valamely penészgombák, az ilyen satnya csecsbimbókat hamarabb megtámadja, de innen a hasi csecsbimbókra is áttérjedhet a betegség.

Másrészt a betegség inkább erős esziendőkben szokott uralkodni, különösen ott, a hol a malaczkok istállóinak talaja életendi szempontból kivánni valót hagy hátra, illetve ha az nedvesen tartott.

A malaczkok csecsbimbó leszáradása ellen való védekezés a következőkben foglalható össze:

1. A tenyészkozák kiválasztásánál a fajta szükséges tulajdonságának figyelembe vétele mellett arra is ügyeljünk, hogy a csecsbimbók közül legalább négy pár jól fejlett legyen.

2. Nyolczhetes koruktól két hónapon át a malaczkok csecsbimbóit 2%-os lysoldattal puha vászonrongy segítségével hetenkint egyszer végigtöröljük, fertőtlenítiük és 5%-os creolinos kenőccsel minden csecsbimbót és töve körét bekenetjük. Némi gyakorlat után az eljárás gyorsan megyen.

3. A malaczkok istállóit szárazon tartandók. A talaj gipszszel vagy mészporral vékonyan behintendő minden héten egyszer az aljazás előtt.

Tátray János

m. kir. állategészségügyi tőfelügyelő.

Felelet. Mily rendszerű kaptárt szerezzek be? című kérdésre.

Noha egy kimerítő feleletet leközlöttünk, melyben a nagy kaptár előnyeit magasztalja a felelet adó, mindannak dacára mellékelve közlünk egy ábrát, melyen a Maurer-féle — szinte nagy — kaptár van két példányban — öt- és hatsoros — feltüntetve Maurer János kartársunk Kecskeméten, az ott megjelenő »Szőlészeti és Borászati Lapok« szerkesztője ezen kaptárával igen szép eredményeket ért el a méhészetben és bővebb felvilágosítással készségesen szolgál, ha eziránt levélileg megkeresik.

Szerkesztőség.

Kisebb szakközlemények.

A házinnyulak nyalási és rápási ösztönéről. Az »Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok« f. évi január hó 24-iki számában Kadosa Zdenko fenti cím alatt egy közleményt írt, a melynek során, az első bekezdés végén az írja, hogy: »A gyümölcs- és vadfák leveleit és galyait a házinnyulak különben is szeretik, csupán a baraczk- és mandulalevelét ártalmas, a többit bátran etethetjük.«

Szeretném tudni, mint régi házinnyultenyésztő, a ki 25 éve tenyésztetek egyfolytában, megszakítás nélkül házinnyulat, miért ártalmas a baraczk- (milyen, nyári kajszin vagy őszi?) és mandulafa levele a házinnyulnak?

Nem akadákoskodás ez, hanem komoly ismeretszerzés! Én megettem a kertemben elhelyezett házinnyulaimmal a baraczkfák és mandulafák leveleit is, de hogy ártalmasak lennének, ezt eddig nem vettem észre, megvallom: nem is figyeltem, mert nem gondoltam sohasem, hogy ezen fák levelei állatra nézve ártalmasak lehetnének.

Ha az ember ilyen állítást ilyen határozott formában kockáztat, mindig jó azt meg is magyarázni, mert igen sokan tudni akarják, miért ártalmas éppen ezen fák levele?

Én azt hiszem, hogy ez csak afféle mendedonda lehet, mint valamikor, régen, gyermekkoromban, a vadgesztenyefa termését ártalmasnak találták az állatokra nézve s ma póttakarmány, sőt igen értékes. Én házinnyulaimmal is etetem, ha megszokták, szeretik, megszártva, tavasz felé is szívesen rágicsálják. Természetes, csak ezzel tartani a házinnyulakat nem lenne éppen tanácsos, de keveréknek igen jó.

Mennél többféle eledellel és takarmánnyal etetjük házinnyulainkat, annál biztosabbak lehetünk abban, hogy ketrezeik fafalát rágicsálni nem fogják. A huslevesből kikerült zöldségféle, a felmaradt kel- és káposztafőzelék, melyekben só elég van, mind-mind igen tápláló és egészséges eledel a nyulaknak.

Faágak, levelek és lehullott gyümölcsök ál-

landó tárgyai napi ételmezésüknek, a téli hónapokban pedig takarmányrépa, burgonyahéj és egyéb nyers eledel.

A házinnyultenyésztésnek most fog felviradni, most a háboru alatt, a midőn drága a hus, kevés kerül asztalra s a nyulhus, olcsón előállítván azt, olcsó marad azután is.

És ha egy egy 8—9 hónapos belganyulat levágok, husa 2½—2¾ kg.-ot nyom s 12 tagból álló családoknak van belőle kitűnő levele és sültje. Kérem: mibe kerül ugyanennyi hus, — mondjuk marhahus — Budapestén? Azt hiszem, kilója legalább 1 K 40 f., tehát 2½ kilós nyul értékesül 3 K 50 f. rel, de a marhahus korántsem oly tápláló, mint a nyulhus.

Ezenkívül a nyul aprólékjából, máj, tüdő, szív és lábvégekből kitűnő vadászlé készül, a mely másnap egy tál ételt pótol. Hát a szörme? A trágya, ha a tenyésztőnek kertje is van?!

Nem találok eléggé meleg szavakat arra, hogy a házinnyultenyésztés felkarolását ajánljam. De talán nem is szükséges az most, mindenki rá fog arra úgy is jönni. A kényszerhelyzet a legjobb tanár.

A tapasztalt nyulászoknak azonban — szerintem kötelességük — jó tanáccsal ellátni a kezdőket.

És ezt szívesen fogják mindenkor megtenni.

Bálintffy József.

A világ szörmeiprodukcioja. A magas északon folyó téli háboru miatt nagy fontosságra jutott most a szörme, mert a meleget adó gyapju mellett a szörme játssza a legfontosabb szerepet abban, hogy harcuk véreink a tél szigora ellen védekezhessenek s a meghűlés következtében beálló betegségeket elkerülhessék. Ezer és ezer szorgalmas munkáskéz fáradozik tehát most azon, hogy a nagy szorgalommal gyűjtött mindenféle szörméből a katonák részére meleg ruhát készítsen. Hogy milyen jelentősége van a nyers szörmeárúknak a világkereskedelemben, arra élénk fényt vet egyik, a szörmekereskedelmet kitűnően ismerő konzulunknak. Brass Emilnek, becslése, a ki a világ szörmeiprodukciojának értékét minimálisan 400—450 millió koronára becsüli. Ennek a tengeri értéket képviselő szörmeiprodukciónak több mint egy negyede Ázsiára esik, mintegy 120 millió korona jut Európára és Észak-Amerikára, 30 millióval szerepel Ausztrália és körülbelül 10 millióval Dél-Amerika, míg végül az oceáni szigetvilág 12—15 millióval szerepel. Afrika ellenben a szörmeiprodukcio szempontjából kevés szerepet játszik. A szörmet nyújtó állatok sorában az élen állnak a nyulféle, a melyeknek irhájából évente körülbelül 71—72 millió drb kerül feldolgozásra. Második helyen a mokusok szerepelnek 15 millió körüli évi irhával. Sorban jönnek azután a pézsmá (8 millió), a sarkvidéki nyul és opossum (egyenként 5—5 millió), a mormota (4·5 millió), míg ellenben a perzsa és más fajú fekete báránnyőrök évi produkciója körülbelül 3 millió, a hörcsögök és ürgéké 4·5 millió, a rókáké pedig 2 millió, a skunks 1·5 millió és végül a hermelin mintegy 1·1 millió darabot tesz ki. Fontos szerepet játszik a szörmek közt a házimaeska irhája, a miből évente mintegy 1 millió darab kerül piacra. Ugyanilyen számban kerül a piacra a délamerikai nutra is, egy a hódhoz hasonló s vele rokon állatfaj irhája. Igazi hód-irha ellenben ma már csak alig 75—80.000 kerül a kereskedelembe, míg ellenben a farkasbőr évi produkciója átlagosan 70.000, medvebőr ellenben 36 000, a mi közül körülbelül 1000 drb a jegesmedveirha. Egyes szörmes állatok a kíméletlen és állandó vadászás miatt máig rendkívül megfogytak, úgy hogy egyre ritkábban kerülnek terítékre. Ilyenek például a chinchilla és az Andesek közt élő ugynevezett gyapjasegér, a miből ma már csak alig 5—600 drb kerül piacra, a tengeri vidra pedig ma már annyira kiveszöbben van, hogy évente most már csak 3—400 drb irha kerül a kereskedelembe.

Lisztetetés méhekkel. A méheknek a fiasítás fölneveléséhez igen sok nitrogéntartalmu anyagra van szükségük. A legtermészetesebb ilyen anyag a virágpor. Bár a méhek ezt egész éven át szorgalmasan gyűjtik s mint fölösleget a kaptárban is felhalmozzák, ez a készletük tavaszra rendszerint elfogy s rendszerint meg is romlik s így a tisztuló kirepülés után a méhek azonnal neki látnak a himporgyűjtésnek. Azonban kora tavasszal nem mindenütt van kellő számu himport adó virág. Ilyen esetben nagyon is he-

9-ik ábra. Maurer-féle méhkaptár.

lyenvaló dolog himporpótlóanyagokról gondoskodni. Ilyen a liszt. Ugy a kukorica-, mint a rozs- és buzaliszt is teljesen megfelelnek. Ezt előzőleg meg kell pörkölni s így adjuk a méheknek. Megjegyzem, hogy a kaptárba betett, sőt a lépekbe beleszórt lisztet is érintetlenül hagyják a méhek s csak a kaptáron kívül elhelyezett lisztet nyulnak hozzá, de azt azután olyan lázas tevékenységgel hordják bába, hogy csupa öröm nézni. Vannak ugyan különleges lisztetőkészülékek is, de ezek feleslegesek. Teljesen megfelel egy üres papírdoboz is. Ezt szélmentes, napsütötte, száraz helyre állítsuk föl. Nemsokára valóságos rajokban szállnak rá a méhek s hibetelen mennyiséget elhordanak belőle. A lisztesdobozt éjszakára mindig be kell vinni, nehogy átnyirkosodjék. A lisztetést pedig mindaddig folytatni kell, míg csak rá járnak a méhek. Ha ugyanis a természetben találunk virágport, a kitélt lisztet érintetlenül hagyják. B. B.

HIREK.

A tehénállomány védelme. Az osztrák kormány deczember 23-iki rendelete eltiltja a terhes emsék és tehének vágatását és korlátozza a borjúk és általában a fiatal állatok vágatását. Mindez az állomány védelmének érdekében történt. Az osztrák közvélemény azonban ezeket az intézkedéseket nem tartja elegendőnek, mert — amire különben az osztrák kormány figyelmét már felhívták — a nagy tejtermelőknél ezer számra állanak a tehének, amelyeket, miután tejüket kihasználták, eladnak a mészárosnak, anélkül, hogy leborjazott volna. A szegény paraszt rosszul táplált tehenei után évente 2–3 közepes vagy gyenge borjut nevel fel, de ezzel szemben százezrekre rug a tehének és pedig utódképes fajtehenek száma, amelyek évszámra meddők adják a tejet, hogy azután a vágóhidra kerüljenek. A tejgazdaságokban borjú nem igen lát napvilágot, ellenben többnyire minden évben az állomány fele a mészáros késére jut, és meddőségre kárhozott friss anyagot vesznek helyébe. Ennek orvoslására most az osztrák közvélemény sürgeti, hogy ha marhaállományunk védelméről és szaporításáról van szó, szabályozza a kormány ezt a kérdést is olyképen, hogy az utódképes tehének anyaállati hivatásuktól el ne vonassanak.

A huszfogyasztás biztosítása. A német kormány rendeletben a közintézményeket és a magánembereket is felszólította, hogy lássák el magukat szárított huszkészletekkel. Ez az intézkedés ugyanis kettős célú szolgál; egyrészt biztosítják a huselátás folytonosságát, másrészt pedig a sertésállományt csökkentve, a takarmányozási célokra használt burgonyának emberi fogyasztására szolgáló felhasználását is lehetővé teszi. A német kormány első rendeletét most a Bundesrat rendelete követi, amely az összes 5000 lakosnál többel bíró községek vezetőségének kötelességévé teszi, hogy a lakosság ellátásának biztosítására megfelelő mennyiségű szárított húst szerezzenek be és gondoskodjanak annak kellő beraktározásáról. E célból a sertés-requirálási jogot is megadják az illetékes hatóságoknak. A német szövetségi tanács ezzel a rendeletével körülbelül biztosította már a nagyobb községek és városok lakosságának hussal történő ellátását. Ebben

az irányban nálunk is szükséges lenne már a kormányintézkedés, csak hogy természetesen a mi viszonyaink mellett ez más irányu lenne, mint a németországi intézkedés. Nálunk inkább a sertésenyésztés érdekében volna a városok és községek beavatkozására szükség. A városoknak hozzá kellene látni nagyobb élősértés-készletek és a megfelelő takarmány beszerzéséhez, esetleg külön takarmányrequirálási jog kapcsán. A magánvállalkozás ugyanis a kellő hiteleszközökkel nem rendelkezik, a hizlálásra szükséges takarmány sincs nála biztosítva és ez az oka, hogy sertésenyésztésünk a fokozódó husszükséglettel nem tart lépést. Éppen ezért szükséges tehát, hogy a nagyobb községek és vidéki városaink a sertésenyésztést saját kezelésben megkezdjék és így biztosítsák a huselátás folytonosságát.

A francia marhaállomány. Párisból írják: A »Matin« jelentése szerint a földművelésügyi miniszter a költségvetési bizottság elé jelentést terjesztett, mely szerint aug. 1-én Franciaországban a tehének, ökrök és borjúk száma 12.397 volt és azóta az állatállományban tíz százalékos csökkenés állott be. A miniszter hangsúlyozta, hogy a meglévő készlettel nagyon kell takarékoskodni. Legzérőbb lenne a fagyasztott hus behozatali mennyiségét emelni, hogy ezzel biztosítsák a szükségletek kielégítését.

A sertésvágatások fokozása. A szász kormány felszólítást intézett a községekhez, kórházakhoz, közintézményekhez, sőt az egyes háztartásokhoz is, hogy szárított és füstölthús-készleteket halmozzanak össze és hogy a mészárosok vállalják ez ezeknek a készleteknek megőrzését, mert a magánháztartásokban csak elvétve van megfelelő hely erre. A kormány ezzel a túlnagy sertésállományt akarja csökkenteni, hogy ilyképen a takarmányozásra szükséges burgonyával takarékoskodni lehessen.

A huskérdés. A Házinyulenyésztők Országos Szövetségének (Budapest, Csillaghegy) választmányi ülésén foglalkozott a német földművelési miniszternek a mezőgazdasági kamarához intézett leiratával, a melyben föl hívja azok figyelmét a házinyulenyésztés fontosságára. A háború szükségletére ugyanis föláltoztuk marhaállományunk nagy részét s így előreláthatólag nagy hiány fog beállni a huspiacra. Míg a marha csak 4 év múlva válik reprodukáló állattá, a házinyul már egynéhány hónap alatt szolgáltathat nagymennyiségű vágóállatot. A házinyulenyésztés fontossága tehát fokozott mértékben lép most előtérbe.

Felszólítja ezért a Szövetség az összes nyulenyésztőket és gazdákat, hogy a nemzeti érdekre való tekintettel fokozott mértékben fogjon a tenyésztéshez.

A maga részéről minden tekintetben rendelkezésre áll az érdeklődőknek.

Köszönettel vette tudomásul ezenkívül a választmány a magy. kir. honvédelmi minisztérium hadsegélyzőhivatalának leveléből, hogy nemcsak a Szövetség maga adta át saját gereznáit katonáink céljára, hanem tagjai ezen a téren is áldoztak a haza oltárán.

Méhészek közgyűlése. Az Országos Magyar Méhészeti Egyesület Szilassy Zoltán ügyvezető-alelnök vezetésével tartotta meg rendes

évi közgyűlését a Köztelken. Az elnök megnyitójában szólott a méhészetnek fentartásáról a háború alatt, a mi csak úgy lehetséges, ha az itthon maradt méhészek segítik munkájukkal a hadbavonultak méhészetét, mert csakis így biztosítható a méhészetbe fektetett nagy vagyon épentartása és csakis így biztosítható a méhészetrel összefüggő nagy szociális feladat. Behatóan foglalkozik az elnök az egyesületnek a mézhamisítások meggátolására vonatkozóan kifejtett munkásságával. Ebben Weiser István dr. főgyógyász volt nagy segítségére az egyesületnek, a ki erről a munkájáról be akart a közgyűlésnek számolni, de közbejött betegsége ebben megakadályozta. Az eddigi eredmény máris biztosítja, hogy sikerül ellensúlyozni a magyar mézről a külföldön terjesztett rossz híreket. Kiemeli az elnök, hogy a földművelésügyi kormány a legnagyobb jóakarattal támogatta a méhészek ügyét. Az egyesület mult évi munkásságáról beszámoló jelentés kapcsán Bányay István szólott a ragadós méhbetegségek elleni védekezésről. Erdős Lajos, Krenedics Ferencz, Kubinyi Endre alelnök, Velasics György, Riehm Jakab, Kovács Antal, Zsertvay Elemér és többek felszólalása után elhatározta a közgyűlés, hogy felterjesztést intéz a földművelésügyi miniszterhez, melyben kéri fogja, hogy a költésrothadás elleni védekezést tárgyaló népszerű utbagazítás kiadása iránt intézkedés történjék. Az elnök megnyugtatta a közgyűlést, hogy a földművelésügyi kormány gondoskodik arról, hogy a magyar mézvizsgálatok eredménye külföldön is a legszelebb körökben publikáltassék. A választás során megválasztotta a közgyűlés elnöké Zchy Aladar grófot, ügyvezető-alelnökké Szilassy Zoltánt, alelnökké Kubinyi Endrét és Sötér Kalmánt. Tárgyalták végül Chorus Istvánnak a mézelőfák fokozottabb védelmére irányuló indítványát és elfogadta Zsertvay Elemérnek a hadbavonult méhészek méheseinek gondozására vonatkozó indítványát.

Az állati betegségek összegezése jan. hó 31-én.

A betegség neve	Összesen		A mult heti állapot-hoz képest			
	közégség	udvar	1	3	b	kevesebb
Lépfene	51	53	—	—	3	3
Vesztség	182	186	15	14	—	—
Takonykór	25	30	—	—	1	2
Ragadós száj- és kö-römfájás	763	7004	—	—	153	1431
Juhhimlő	5	25	—	—	1	1
Ivarszervi hólyagos kiütés	3	14	1	8	—	—
Rühkór	110	348	17	62	—	—
Bivalyvész	4	4	2	2	—	—
Sertésorbáncz	16	18	1	1	—	—
Sertésavész	178	639	1	—	—	65

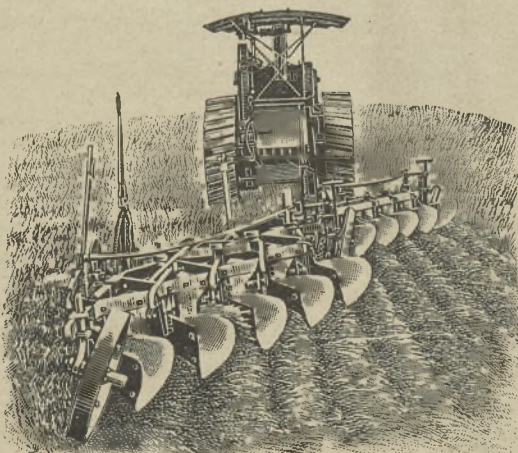
Vásári tudósítások.

Sovány sertésárak.
 Uri Rezső bizományos, VIII., Népszínház-utca 22. Eredeti tudósítás 1915. február 3.
 Ár előszulban 4% engedmény.

Vészen átment	60—100 kg. fill.	116—120
"	100—120 "	120—130
"	120—160 "	130—150
"	160—200 "	150—170
Vészen át nem ment	60—100 "	100—110
"	100—120 "	110—120
"	120—160 "	120—140
"	160—200 "	140—160

Irányzat szilárd.

Felelős főszerkesztő, laptulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**
 Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

A galántai ekeversenyen

is újból beigazolódott, hogy a

MACLAREN tulhevitős GŐZEKE

50 és 100 HP nagyságban, a legmodernebb, legszolidabb, legmegbizhatóbb és a leggazdaságosabb szántógép.

Bővebb felvilágosítást egy ezen kettősrendszerű gőzekéről, valamint a Garrett-féle magajáró, mint a legjobb kivitelű világhírű gőzcséplőkről, gőzterautókról, gőzúthengerekről, stb. szívesen nyújt a magyarországi vezérképviselő

FLEISCHL SAMU cég, Budapest, V., Nádor-u. 28.

**Új és egyszer használt zsákok, ponyvák, kölcsön és eladás.
Lópokróczok, manilla aratógép kévekötözők
kartellen kívül.**

Távirat: **NAGELA.** **NAGEL ADOLF,** Budapest, Arany János-utca 10. **Telefon: 35-92.**

BUDAPEST
Népszínház-u. 22.

TELEFON:
József 22-41.

Sertésenyésztők és seríeshizlalok!!

Ha jószágukat értékesíteni kívánják, forduljanak bizalommal

URL REZSŐ sertésbizományi céghez

Vevők állandóan előjegyezve!

Vajmester.

Tejgazdasági szakiskolát végzett hadmentes egyén, több évi önálló gyakorlattal mielőbbi be lépésre kerestetik budapesti vállalat részére. Az állás nyugdíj jogosultsággal van egybekötve. — Ajánlatok fizetési igény felülvizsgálásával „Vajmester” címre a lap kiadóhivatalába küldendők.

KLISÉKET
MINDENMŰ NYOMTATVÁNYOKHOZ
SZÉP ÉS TISZTA KIVITELBEN
PONTOSAN ÉS OLCSÓN
KÉSZIT
KOBLINGER GYŰLÉ
PHOTOGINKOGRAFIAI MŰINTÉZETE
BUDAPEST
VII. CSENGERI UT. 22.
VIDÉKI MEGRENDELÉSEK IS PONTOSAN
ESZKÖZÖLTETNEK.

„WALLACE” fejőgép

AUSZTRIA-MAGYARORSZÁG KIZÁRÓLAGOS KÉPVISELŐJE.

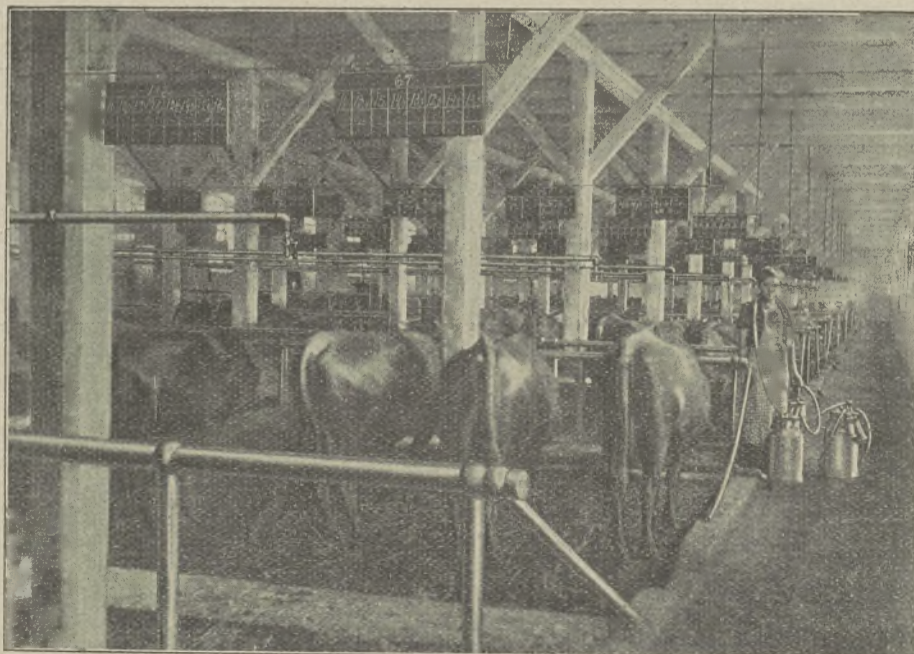
Legnagyobb kitüntetésekert nyert: A NÉMET MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZET, FRANCZIA MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZET ÉS ANGOL MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZETTŐL ÉS SZÁMOS ELSŐ DIJ.

**SPECZIALISTA
ÖNITATÓ-
KÉSZÜLÉKEKBEN.**

VIZVEZETÉKI BERENDEZÉSEK.

VILLANYVILÁGÍTÁSI BERENDEZÉSEK.

**BETONMUNKÁLATOK,
OLCSÓ ISTÁLLÓK ÉPÍTÉSE ÉLÉRE ÁLLITOTT
TÉGLÁKBÓL VASBETONBAN, 25 ÉVI GARANTÁVAL.**

Minden szívóhüvelyre egy pulsator van alkalmazva, mely a szerint erősebben vagy gyengébben dolgozik, a mint a tehén könnyebben vagy nehezebben fejhető. Pulsálása tehát 5-től 150-ig változhatik percenként. Üzemzavar teljesen kizárva. **Maximális utótej 6 gramm.**

Az egyedüli fejőgép, melyről a német bírók **11 heti próba után** következőképp nyilatkoztak.

»Ennek dacára a vizsgálat befejeztekor is oly tisztán fejt ki a gép, mit kézfűzésnél csak a leg ritkább esetben lehet elérni.»

»Nemcsak használható, hanem a kézfűzést teljesen pótolni hivatott, sőt némely esetben és némely feltételek mellett azt fölülmulja, miért is a legnagyobb kitüntetést érdemli, a mit a bírók megadni felhatalmaztatnak.»

DREYSCHOCK SÁNDOR MÉRNÖK, GAZDAS. MŰSZAKI BERENDEZÉSEK VÁLLALATA

TELEFON: 59-42. BUDAPEST, V., FALK MIKSA-UTCZA 13. TELEFON: 59-42.

oleracea bullata gemmifera), a mely talán az egyetlen a káposztafélék között, mely az inyencz asztaláról nincsen számüzve. Különösen télen tudjuk értékelni finom izeért és zamatajért. Levelei hasonlóak a kelkáposzta leveleihez, éppen olyan fodrozottak, mint amazé, csupán nem borulnak fejbe, hanem egymástól távolabb foglalnak helyet a torzsán. A torzsa is nagyobb, 35—70 cm. között váltakozik. A levelek hónaljából kis bimbócskák törnek elő, melyeknek nagysága a fajta szerint kisebb vagy nagyobb. Ezeket a bimbócskákat vagy rózsácskákat használjuk fel főzelék készítésére.

A bimbóskel termesztéséhez hasonló feltételek szükségesek talaj trágyaszükséglet és öntözés tekintetében, mint a melyek a többi káposztaféle sikeres termesztéséhez megkívánhatnak. A bimbócskák tökéletes kifejlődése végett kívánatos hogy e növény magvát már márczius elején elvessük, még pedig melegágyba. A rászákat 4—5 leveles korukban áttüzdeljük, majd fokozatosan edzük és május elején állandó helyükre ültetjük. A törpe fajták 40—45, a magasak 80—100 cm. távolságra kerüljenek egymástól, mert ha a növénynek nincsen elegendő levegője és világossága, akkor az alsó levelek elszáradnak, a torzsán pedig a levél hónaljából hajtások törnek elő. Nyáron át a talajt lazán és tisztán kell tartani, a szükség szerint öntözni, sőt hálás a trágyalével eszközölt öntözésért. Szeptemberben a torzsa tetején levő szivhajtást 3—4 levéllel letörjük hogy a bimbócskák tökéletesebb fejlődését előmozdítsuk. Enyhe éghajlatú vidékeken télen át is a szabadban maradhat; ilyenkor azonban legfőképpen a nyulak ellen legyen védve. Zordtelű helyeken a fagyok beálltával valamely fagymentes és világos helyre gyökerestől felszedve elvermelhetjük s itt a bimbócskák tovább fognak fejlődni.

Igen kiváló a *Président Carnot* mely fajta ezelőtt 22 évvel mint újdonság szerepelt; egyideig a többi — újabb — fajta kiszorította a természetből míg néhány éve újra mint újdonság került forgalomba. Gulaszerűen nő, torzsáján sűrűn helyezkednek el az almanagyságu bimbók. Az *Excelsior*, *Brüsszeli magas* és *Erfurti félmagas* szintén kiváló fajták.

A káposztaféle konyhakerti növények közé tartozik a *leveles kel*, a mely igen sok néven került a magkereskedők árjegyzékébe. Előfordul *kék*, *barna*, *zöld*, *fodros*, *metélő* és *tópókel* név alatt, a szerint, hogy az egyes fajta milyen színű vagy milyen czélra a legalkalmasabb. Hazánkban nagyon kevés helyen ismerik, Németország északi részében azonban holdszámra, mint szántóföldön termesztett kerti vetemény fordul elő. Főelőnye, hogy bab, borsó vagy saláta után termesztethető és így friss trágyázást nem kíván, talaj tekintetében sem olyan igényes, mint más káposztaféle növény. Konyhára a fodroslevelű hajtások kerülnek, melyek annál izletesebb főzeléket adnak, minél többször éri őket a fagy. A levelekben felhalmozódott keményítő a fagy hatására cukorrá alakul át és ezért izletes a fagycsipte levél.

Megvait június első napjaiban szabadföldi ágyakba vetjük, vigyázva arra, hogy a vetés ne legyen sűrű; inkább ritkítsuk. A palánták kellő megerősödés után állandó helyükre kerülnek 45 cm. sor- és növénytávolság megtartásával. Növekedésük folyamán a talajt tisztán és porhanyósan tartjuk, a szükség szerint öntözünk. Trágyalével ne öntözzük a növényeket, mert sajátos ízt vesznek fel. Az őszi vége felé, de még a derek beállta előtt a növény tövét töltögessük fel, hogy ezzel a téli szigorubb fagyok ellen némi védelmet nyújtsunk. A levelek egész télen át szedhetők, sőt tavasszal a fiatal hajtások is felhasználhatók.

Tulajdonképpen kétféle leveles kel van: törpe- és magasnövekedésű. A törpe fajták ellentétlőbbak, kifejlődésükhöz rövidebb idő szükségeltetik és izletesebbek. A *törpe barna*, *Erfurti dreienbrunni* törpe, a *Moosbachi*, a *Mohafodrozatu* közepmagas fajták, melyek megérdemlik a termesztést.

Ha lelküdjük azt az ellenszenvünket, melylyel újabb kísérletezések iránt viseltetünk és a tárgyalt két növény termesztését egyszer megpróbáljuk, azt hiszem, hogy azok, mint

étlapunk hézagpótló főzelékei, kertünkéből többé nem fognak hiányozni.

Jászberény.

Ferenczi Endre.

Tengeri vetőmag kiválogatásához.

Ma, midőn forr a világ — az ország a legnagyobb áldozatot hozza — kincsét: a fiatal munkáskezét ezrével feláldozza. Aggodalmas nyugtalanság száll a lelkekbe. Mindenki keresi a reményt, azt a horgonyt, ahol nyugvó pontra juthasson a kedély.

Akármire is gondoljunk — még a legkedvezőbbet is feltételezve — bizony semmiféle rózsás jövőt nem tudunk fölfedezni! Milliós értékek elvesznek, azok pótlásához emberélet sem elég.

Éppen azért duplán hazafias és önmagunknak is érdekében levőnek találok azt, hogy minden alkalmat megragadjunk, mi eredményt biztosíthat.

Mint a munkában megedzett gazda csak egyben látom a biztos megnyugvást, hazánkban biztos fennmaradását és fejlődését: »a minden kulturának alapját képező agrár fejlődésében!«

Termeljünk többet és értékeset, ez ad biztos jövőt a hazának, milliónknak foglalatosságot és megélhetést biztosítva!

Ha azt a kérést állítom fel magamnak, lehetne e többet termelni? Válaszom: »nagyon sok millióval!« Sőt ugyanazon területen, ugyanazon termelési módszer és ugyanazon termelési költségekkel.

Csak akarnunk kell. Sok közül mindjárt elsőnek kell említenem a helyi viszonyoknak megfelelő *vetőmag kiválasztását* és állandó javítását, hogy ne degenerálódjon.

Ezen tudat adta kezembe a tollat és megírtam azon gyakorlati fogásokat, amelyeket éveken át használok meglehetősen anyagi sikerrel.

Hogy a jó vetőmag előállítása mily szak tudást, öntudatos munkát kíván, legjobban igazolja európai hírű tudó szaktanárunk, Grabner Emilnek refleksiói, melyeket szerény cik kemre megírt.

Mindenben osztom nézetét és magam is sokrétekléppen próbálkoztam a nemesítésekkel, de be kell vallanom, hogy a gyakorlati fogásokkal a legtöbbször mentem.

És pedig azon egyszerű oknál fogva, mert a gazdának sem ideje, sem berendezése és valljuk meg őszintén, tudása sincsen ahhoz, hogy a vetőmagnemesítés igen körülményes, szövevényes ezerféle nehézségeit leküzdve produkáljon oly vetőmagvakat, melyek követelményeinek megfelelnek.

De hiszen ez nem is szükséges és valljuk meg, nem is mindig czélirányos, mert valahány gazdaság, ugyanannyi helyi viszonyok és körülmények, melyek faktorai nagy befolyással vannak az egyes fajták degenerációjára.

Onnan van az, hogy sok elsőrendű vetőmag vagy egyáltalában nem felel meg a gazda követelményének, vagy oly hamar degenerálódik, hogy egy-két év alatt újból kell a drága vetőmagot megújítani.

Én tehát a jó vetőmag előállítását hasonló viszonyokkal bíró kerületeket kikerítve, szakkezerekre bízva, szak tudósok irányítása mellett a *helyben* termelt és *selectált* részben pedig utánemesített vetőmagvak előállításában tudom czélra vezetőknek.

Én tehát hálás vagyok az én kedves Grabner tanár uramnak azon szivességért, hogy cik kemet nemcsak elolvasta, hanem tudományos refleksióra is méltatta. De, hogy még sok-sok gazda hálaájával találkozok, vegye kezébe e fontos ügyet a fentebb érintett értelemben az állami gazdaságok, intézetek, állami gazdasiskolákat belevonva, a jó vetőmag előállítását kezdeményezze és megszerezze. A gazdasági egyesületek ügykörét kiterjeszteni ezen irányban is igen üdvös volna.

Sok-sok millió koronával többet termelnénk évente és sok ezer korona a külföldre vándorolt pénzünk — amit a mi klimánk alá nem való vetőmagért kidobunk — meg lenne takarítva!

Kherndl Imre.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. *Kukoriczafajta termelési kísérletre.*

Szándékom van a tavasszal vagy 5—6 kukoriczafajtával fajtakísérletet tenni. Kísérletem célja az hogy megtudjam és aztán bevezessem azt a fajtát, a melyik a legnagyobb hozamot adja. Továbbá azon követelményeket fűzöm hozzá, hogy rendes időjárás mellett április 10—15. táján vetve, legalább szeptember utóljára beéredjen.

A termelési hely Temes megyében, közepkötött, jó termőerőben lévő fekete agyagtalaj. Eddig, már vagy 20 év óta, folytonosan hazai sárga lófogú kukoriczát termeltek, de a legkedvezőbb esetben sem tudtam többet, mint kat. holdanként szemesen 19 q. át elérni. Átlagtermés 16 q. körül van. Kérem azért azon gazdatársakat, kik ezen a téren tapasztalattal bírnak, sziveskedjenek nekem a fenti czélnak megfelelő néhány fajta kukoriczát kísérleti czélra ajánlani és a mennyiben lehet, ennek beszerezhetési helyét is e becses lapokban közölni.

B. J.

Kérdés. *Lehet-e a paszulyt frissen trágyázott földbe vetni?*

Ugy tudom, a paszuly s általában a hüvelyesek nem szeretik a trissen trágyázott földet. Érdekelne azonban tudni, hogy hogy viselkedik ez a növény frissen trágyázott földben? Tett-e már valaki erre nézve kísérletet?

Kiváncsi asszony.

Felelet. *Kései buza feljavítása* című kérdésre.

A háborúval együttjáró igrás- és kézierőhiány az őszi rozs és buzavetések kellő időben történő végzését hátráltatta, miért is őszi vetéseinknek nagy része gyengén került a télbe. Még szerencse, hogy a hidegek csak most következtek be, mert eddig csak fejlődött és erősödött a vetés s a hosszantartó esőzés az egereket kipusztította. Föltéve, hogy talaja elegendő táperővel rendelkezik s csak a késői vetés oka a gyengeségnek, — mert a vetőmag mennyisége elegendő volt, — akkor arra kell törekedni a kérdéstevőknek, hogy tavasszal az őszi vetések mielőbb fejlődésnek induljanak s kipótolják azt, a mi őszzel a késői vetés következtében nem következhetett be.

Az őszi vetések felsegítésére irányuló intézkedések közül a legmegbízhatóbb és azért a legfontosabb eljárás a fejtrágyázás, a mely czélra a *chilisalétrom*, a *mésznitrogén*, a *trágyalé* és a *kénsavasammoniak* használható. A chilisalétromot, a legáltalánosabban használt fejtrágyát azonban ebben az esztendőben beszerezni a háború miatt nem lehet, hasonlóképpen nem számíthatunk arra, hogy a külföldről származó mésznitrogén hozzánk bekerül, azért tulajdonképpen csak a trágyalé és a kénsavasammoniak használatára gondolhatunk.

A trágyalévet — annak töménysége szerint — 3—5-ször annyi vízzel kell higitani s a gyenge vetésre a tavaszi fejlődés megindulása előtt egyenletesen felöntöztetni. Az öntözést legcélszerűbben az erre a czélra szolgáló trágyalé-öntöző kocsikkal végeztethetjük s annyit adjunk belőle, a mennyi a hordóból két nyugodt járású lónak lépésben történő haladása közben kiömlik. Ez a mennyiség kat. holdanként körülbelül 15—18 hl.-nek felel meg.

A trágyalével a fejtrágyázás kissé körülményes szekott lenni. Ügyelni kell például arra, hogy a lé egyenletesen elosztassék, a mit megfelelő osztócsap használatával lehet elérni, továbbá, hogy a koci kétszer azon a helyen ne járjon, vagy területet ki ne hagyjon. De a talaj állapotát sem szabad figyelmen kívül hagyni, mert annak a trágyalé öntözésekor kellően szikkadtnak kell lenni főleg azért, hogy a lé a talajba mielőbb beivódjék, másrészt, hogy a kérek- és lábnyomok minél sekélyebbek legyenek. Tekintettel azonban arra, hogy a gazdaság ma ezt a fejtrágyát tudja legkönnyebben és legbiztosabban beszerezni, a használatával járó körülményességet le kell küzdenünk.

A kénsavasammoniak mint fejtrágya nem oly hatásos mint a chilisalétrom, de ha helyesen használjuk, megközelítő hatást eredményezhet, különösen lazább talajon. Belőle 40—60 kg. kell kat. holdanként s ezt a mennyiséget a hó elolvadása után tavasszal, a fejlődés megindulása előtt 8—14 nappal kell egyenletesen elhinteni. Tekintettel ezen mennyiség csekélység-

gére s az egyenletes elszórás elérhető céljából kétszer annyi száraz homokkal keverhető.

Ha attól tarthat, hogy a talajban hiányzik a buza elegendő tápanyaga, elsősorban a foszfor-sav és ha annak visszapótlása valami oknál fogva a vetés előtt elmaradt, akkor az *ammoniaksuperfoszfát* műtrágyát (100 kg. szuperfoszfát és 50–60 kg. kénsavammoniak keveréke) kell alkalmaznia, melynek használatával nem szabad késlekednie, hanem a hó elolvadása után azonnal elszórni, mert annak a csapadékkal kell bejutni a talajba. A hol erre a csapadékokra számítani nem lehet, ott az ammoniak-superfoszfátot elszórás után, a talaj kellő megszikkadása után be kell a talajba, boronálni.

Legány.

Felelet. *Csontmagvak vetése* című kérdésre.

Abból a föltevésből indulván ki, hogy t. gazdatársam nem kereskedelmi kertész, hanem gazda, ki a Prunus Mahaleb (sajmeggy) csemetéit vagy alanyul fogja használni nemesítéskor feltörpe cseresnyék és meggyek számára, vagy pedig a sajmeggynek illatos fajtáját azon célból, hogy hajtásait áruba bocsátja pálczának, pipaszáraknak, szipkának esztergályosok részére: megjegyzem, hogy kár volt bibelődni a sajmeggy magvetésével, mert ennek százát hat, ezret ötven, tizezret négyszázötven koronájával erőteljes csemeték alakjában megkaphatta volna Mühle Árpád temesvári kertészetéből és azóta már gyönyörködhetnek a szépen nekiindult csemetékben, melyeket e tavaszra már használhattak volna is alanyul vagy sarjnevelés esetén, fejmentsésre.

Ugy látszik, a vetést sem helyesen csinálta a t. kérdező, mert nem említi, hogy beáztatta volna sósavas (20 pro mille) és sós (20 pro mille) vízbe, a mit pedig meg kellett volna tenni, mert mint minden csontár, ez is nehezen, csak a második évben csirázik, ha addig meg nem vakult, madár, egér, fereg meg nem ette.

A további eljárás most már az lesz, hogy tessék bevárni a tavaszt, mihelyt a talaj felszikkad, ki kell keresni a földből több helyen a magot és megvizsgálni, milyen állapotban van. Ha a csonthéját feltörve, a magot épnek vagy éppen csirázónak találja kérdező, reménye lehet a kikelésre, bár tulságosan ne biztassa magát; ha pedig a mag barnult, feketült, száraz vagy porhanyós, nincs remény a kikelésre.

Végh Kálmán, Mátyás.

Kisebb szakközlemények.

Motoros szánkók. Igazán nagy kár, hogy a motoros szánközlekedés kérdését a technika még mindeddig nem oldotta meg a gyakorlatban teljesen, mert a már régóta nagy hótakaróval fedett és kiterjedt kopár lengyelországi síkokon ennek a modern közlekedési eszköznek most tág tere volna és nagy hasznát vehetnék a szállítási nehézségekkel kinlódó hadseregek. A kocsiközlekedés és az élelem s a munició utánpótlása ugyanis a magas hóban és az alatta levő feneketlen sárban óriási nehézségekbe ütközik, míg ellenben könnyű és gyorsan tovasikló motoros szánokkal mindez a sok kalamitás könnyen volna legyőzhető. A Semmeringen már évek óta kísérletezik és állandóan használ egy ilyen motoros szánt egy Rontasa nevű osztrák feltaláló mérnök, a ki ezzel a találmányával és produkcióival főként a Semmeringen tartózkodó orosz katonatisztek figyelmét és érdeklődését vonta magára. A dolog azonban ausztriaszerte figyelmet keltett s ügyét felkarolta és kezébe vette az osztrák automobilklub, a mely gazdagon díjazott versenyt irt ki motoros szánokra, a mely azon-

ban a közben kitört háboru miatt a legnagyobb sajnálatra nem volt megtartható. A feltalalók és technikusok részére azonban e téren tág működési kör és fölülte jutalmazó munka kínálkozik, mert a hadsereg epedve vár ilyen járművekre, a melyekkel szemben mint fő irányadó szempontokat, a könnyűséget, gyorsaságot, megbízhatóságot és az emelkedések legyőzését és áthágását követeli meg, mert csakis az ily kivánalmaknak megfelelő motoros szánok alkalmasok hadicélokra. A hajtóerőt akár légcsavarok, akár olyan berendezések is alkothatják, a melyek az ut főfelületével érintkezve, valami olyan szerkezetet hoznak mozgásba, a mely éppen a dörzsöléssel váltja ki azt az erőt, mely a szant előre hajtja.

A gazdasági munkák végzésére is felette idényszerű volna a motorszán, kivált most, hogy megfogyott az igavonó állatok száma ország-szerte.

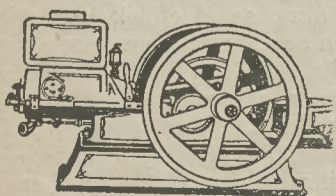
A gesztenye mint háborus időbeli tápszert. Egy, nemrég Bécsben tartott előadáson az egyik előadó a gesztenyét, mint fontos háborus időbeli tápszert méltatta és melegen ajánlotta, hogy ebből a gyümölcsből minél nagyobb készletet szerezzünk be Olaszországból, a hol az őszőn kitűnő termés volt és nagy készlet áll kivitellel készen. A gesztenye olyan gazdag tápanyagokban, olyan tápláló és jóízű, hogy sokkal nagyobb figyelmet érdemel, mint a milyenben részesül. Belőle ezenkívül pompás lisztet is lehet készíteni, épugy, mint a burgonyából s ezt Olaszországban már régidok óta csinálják s a gesztenyelisztet — buza-liszttel keverve — főleg a cukrászok használják előszeretettel, mert belőle pompás süteményeket lehet készíteni. A liszt ugy készül, hogy a gesztenyét aszalókemenczékben kiszáritják s a héját levéve, felőrlik s azt néhány h-ti tovább szárítás után hozzák forgalomba. Olaszországban a gesztenyére nincs kiviteli tilalom, legalább eddig ily rendeletet nem adtak ki s ez okból már csak a finom süteményhez való liszt előállítására céljából is helyes lenne e gyümölcsöt vagy a belőle készült lisztet importálni addig, a míg kapható és míg más, esetleg az ellenséges államok el nem vásárolják az or-runk elől.

A narancs mint feregirtószer. A hadbavonult katonák — és pedig ugy a mieink, mint a németek és éppugy a déli és északi, mint a nyugati hadszíntéren — hozzátartozóikhoz irt tábori postai levelükben nem győznek eleget panaszkodni a rettenetesen elszaporodott férgek, bolhák, tetvek s egyéb efféle vérszopók miatt, a miktől nem tudnak szabadulni s a mik vérig keserítik őket, mert elrabolják pihenőjüket és nyugalmukat s formálisan elviselhetetlenné teszik az amugy is unalmas és idegölő lövészáróéletet. A Frankfurter Zeitung egyik olvasója most e panaszokra vonatkozólag gyakori és huzamos ideig tartó északafrikai utazásai közben szerzett tapasztalatai alapján a következőket írja: »Bizonyos, hogy az ellenség előtt álló katonáink sokat szenvednek a férgektől és kétségtelen, hogy ez a körülmény hátrányosan befolyásolja kedvüket és harc képességüket is. A baj azonban igen könnyen volna leküzdhető egy igen egyszerű és könnyen megszerezhető házi-szerrel, a melyet az afrikai arabok is fényes sikerrel használnak a vérszopó élősdiek irtására és elűzésére. Az a szer pedig a narancsnak lehámozott külső sárga héja, a melyet megszáritanak s vele az ágy neműt beszórják. A táborban is így kellene tehát eljárni s mivel ott ágy nemű nincs, az azt helyettesítő szalmát, szénát vagy miegyebet kellene a felaprózott szárított narancshéjjal beszórni. A narancshéj ugyanis valamitele illatos aetherikus olajat tartalmaz, a minek az a sajátsága és tulajdonsága, hogy

a közelébe jutó férgeket elkábitja. Marokkóban utazásom idején én is mindig így védekeztem és reggelente egész halom elalélt férget szedtünk mindig össze és dobtuk a tűzbe; ily módon védekezve, soha sem volt többé bajom az éjjeli nyugalmam elrablóival, holott azelőtt sohase tudtam magam kipihenni«. Eddig a német utazó. A szer egyszerű, olcsón és könnyen is beszerezhető, főleg most, mikor éppen a narancsidény kellő közepén vagyunk. Mindenesetre helyénvaló lenne a narancshéjat gyűjteni, szárítani és apróra törve katonáinknak elküldeni, ha ily módon a pihenőjüket és nyugalmukat zavaró fereg-ellenségüktől megszabadulhatnának.

HIREK.

A gazdák a földmivvelésügyi miniszternél. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatóválasztmánya *Bujanovics* Sándor elnök vezetése alatt mult szerdán tisztelettel báró *Ghüllányi* Imre földmivvelésügyi miniszternél, kinek konkrét panaszokat, illetve kérelmeket terjesztett elő, a melyekre a miniszter rögtön válaszolt. A lószorozáson besorozott lovak váltságdíja tekintetében kijelentette a miniszter, hogy a kormány intézkedett már. Amennyiben ennek ellenére a gazdaközönség valahol sérelmet szenvedne, a panaszban pontosan jelöljék meg a napot, melyen a lószorozás történt és lehetőleg a csapattestet, melynek részére a lószorozás eszközöltetett. A lovak és fogatok katonai célra sorozásával kapcsolatban elismeri a miniszter, hogy a fogatok, illetve azok árának kifizetése körül sok panasz merült fel, kijelenti azonban, hogy a kormány azon van, hogy a fogatok váltságdíja kifizetessék, még pedig, ha okmány nincs, a közigazgatási hatóságok kezében levő jegyzék alapján. A közvetítés tapasztalt és panaszlott tulkapásai tekintetében szintén megnyugtató kijelentést tett. A gabonarequirálással kapcsolatban felmerült panaszokra kijelentette, hogy a rekvirálás szüksége elől a gazdaközönségnek elzárkózni nem lehet és nem is szabad. Ezzel a fegyverrel a kormány csak kivételesen és abból a célból él, hogy élelmiszerkészlettel nem rendelkező területek szükségletét fedezze, továbbá biztosítsa a hadviselés által sújtott északkeleti vármegyék vetőmagszükségletét. A requirálást csak kereskedelmi egyének bevonásával lehet megoldani, mert üzleti képzettség, jártasság szükséges a végrehajtó közegek mellé. Megismerteti a küldöttséggel a requirálási rendeletnek azt az intézkedését, hogy a hatóság elsősorban a kereskedelmi készleteket köteles lefoglalni s a kormány még a vasuton raktározott vagy szállított készletet is lefoglalja. Hajlandó a miniszter arra, hogy az egyes járások területén requirált tavaszi buza-készleteket az illető vármegyék gazdasági egyesületeinek kívánságára azok rendelkezésére bocsátja, de a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete által beszerzett buzavetőmagot 48 koronánál olcsóbban nem bocsáthatja rendelkezésre, mert ezt a buzát Csehországban kellett beszerezni. A korpahiány megoldása tekintetében a miniszter máris tárgyalásokat folytat a hadvezetőséggel, hogy a katonai korpakészlet a gazdáknak legyen átengedhető. A mi meg is történik, ha a katonai zabszükséglet a rekvirálások révén fedezve lesz. Az ipari termékek aramaximálása és hatósági rekvirálása tekintetében kijelentette a miniszter, hogy erre a kormány nem vállalkozik. A cselédkonvenció rendelet gyakorlati végrehajtásának nehézségeit előterjesztett kérelmet illetőleg a miniszter kijelentette, hogy annak

ÁRLAP ÉS ÁRAJÁNLAT
INGYEN ÉS BÉRMENTVE

BENZOLÜZEMŰ MAGÁNJÁRÓ EREDETI NÉMET GYÁRTMÁNY
szántáshoz, csépléshez, aratógépek vontatásához
és minden más gazdasági üzemhez
a legolcsóbb és legmegbízhatóbb üzemelő.
Árjegyzékkel, felvilágosítással szívesen szolgál
DÉNES B. BETÉTI TÁRSASÁG BUDAPEST, VI. kerület,
Vilmos császár-ut 61 g.

fenntartásához ragaszkodik; a vámórló malmokra a lisztkeverési rendeletet a kormány kiterjesztette. Kéri a gazdátársadalmat, hogy igyekezzenek a cselédséget felvilágosítani a buza megtakarításának nagy fontosságáról. A rézgáliczükséglet fedezésére vonatkozólag kijelentette, hogy a kormány a napokban a rézgáliczra kiviteli tilalmat léptet életbe s hogy remény van arra, hogy a hadsereg szükségletét fedezni lehet s így a rézgálicz kellő mennyiségben fog a szőlősgazdák rendelkezésére állani. A küldöttség nevében *Bujanovics Sándor* elnök fejezte ki őszinte köszönetét, különösen figyelmébe ajánlván a miniszternek a rekvirált lovak és fogatok árának sürgős kiutalását, miután ennek a pénznek a híjjában a gazdátársadalom meg van fosztva annak a lehetőségétől, hogy a tavaszi munkához szükséges igéserőt és fogatokat még idejében beszeresse.

A halaszthatatlan gazdasági munkálatok. A hivatalos lap mai száma közli a személyes szolgálatok és szolgáltatások tárgyában kiadott következő rendeletet: Ahhoz, hogy a közigazgatási hatóság az 1914. évi L. t.-cz. 5. §-ában meghatározott személyes szolgálatok és egyéb szolgáltatások igénybe vételét, valamint halaszthatatlan gazdasági munkának közérővel végzését elrendelhesse, a miniszterium részéről szükséges felhatalmazást a saját ügykörébe érintő munkálatok tekintetében arra a területre, ahol ennek szüksége felmerül, esetről-esetre az illetékes miniszterek adják ki és ugyan ők adják meg az e részben szükséges közelebbi utasításokat. Az 1914. évi L. t.-cz. 5. §-a alapján teljesített személyes szolgálatokért és egyéb szolgáltatásokért járó térítéseket az illetékes miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg állapítja meg. Csak azután elég gyorsan kapják meg a felhatalmazást az illetékes hatóságok, nehogy a késedelmesség miatt elmuljék esőre jöjjön a köpeny!

Gazdálkodni kell a termőfölddel. A Nordd. Allg. Ztg írja: Hir szerint az érdekelt körökkel törőnt beható tárgyalás után a szövetségi tanács előtt javasolni fogják, hogy a folyó évre a cukorrépa ültetvényeket törvényes uton egynegyed-résznivel korlátozzák. Nálunk ilyen törvényes rendelkezésekre annál inkább szükség van, mert a gazdátársadalmat a cukorgyárosokkal kötött szerződések akadályozzák abban, hogy a háborútól előidézett állapotokhoz igazodják. Az állami beavatkozásnak elsősorban a szerződéseknek legalább részbeni érvénytelenítése volna feladata, azután a németországihoz hasonló rendelkezést léptethetne életbe.

A közlekedésbiztosítás. Berlinből írják, hogy a porosz közlekedésügyi miniszter elrendelte, hogy a vasutak tulajdonát alkotó összes felhasználható területeket, mint a pályatest mentén elhúzódó földszalagokat, állomási kerteket, stb. vetemények és hüvelyesek termelésére fordítsák. A területek bérbeadandók és a bérlők főleg korai, vagy pedig olyan veteményeket tartoznak ültetni, amelyek évente többször is teremnek. Ha a várható eredmény kielégítőnek ígérkezik, a vasúti igazgatóság nem fog visszaradni a vízellátás biztosításának nagyobb költségeitől sem. A közös vetőmag és trágyaanyagbeszerzést megfelelően szervezni fogják és a vasúti igazgatóságok a palánták beszerzését is magukra vállalták. A miniszter azt reméli hogy ez az intézkedés eredményes lesz és követendő példának fog szolgálni. A német vasúti hálózat sűrűsége és nagy kiterjedése mellett igen nagy terület az, amely a miniszter intézkedése következtében most megművelés alá jut.

Teleszky pénzügyminiszter nyilatkozata. A monarchia gazdasági ereje fényesen állította meg a póbát. A háború immár hat hónapja tart. Azok az aggodalmak, amelyek a háború kitörésekor a közgazdasági következmények tekintetében fennforogtak, íme, örömeinkre alaptalannak bizonyultak. A kezdetben mutatkozó pesszimizmust, a mint most már bátran állíthatjuk, a legtöbb helyen nem alaptalan optimizmus váltotta fel. Csak most mutatkozik valószínűleg a monarchia gazdasági ereje és hatalma, amely azelőtt lebecsültek. A háború első hat hónapját nevezetesebb rázkódtatás nélkül állottuk meg. Az ipar és kereskedelem, a kezdet rö-

vid ideig tartó aggodalmaskodása után, teljes bizalommal néz a jövőbe, mert mindenki rájött, hogy a háború nem okoz az iparnak és kereskedelemnek árokot, de sőt az ipar több ágában jelentékeny emelkedést hozott magával. Régi közmondás azt tartja: »A háborúban éhezünk kell, hogy éhen ne vesszünk«. Ehhez kell magunkat tartani. Hála Istennek, távol vagyunk attól, hogy éhezünk kellene. Meg vagyunk róla győződve, hogy gabonával és liszttel megfelelően el vagyunk látva, nemcsak a jövő termései; de még arra az esetre, ha — a mit nem akarunk hinni — a háború beláthatatlan ideig tartana. Hangsúlyozom, az ország gazdasági helyzete teljesen konszolidált. Az adóbevételek kedvezők, különösen a közvetett adók jövedelmei (dohány stb.). A bevételek nagy csökkenése mutatkozik az államvasutaknál. Ennek oka az, hogy a forgalmat katonai okokból hosszabb ideig teljesen szüneteltetni kellett. A háború az első hat hónapon át nem sokat ártott közgazdaságunknak, amelynek szolid és szilárd építményét nem fogja megrendíteni, ha a béke — a mit mi semmi esetre sem óhajunk — még soká vár is magára. Azok a hírek, amelyek a legutóbbi időben az összes hazeterekről érkeztek, alkalmasak arra, hogy szilárd bizalmunkat megerősítsék. Egészen nyugodtak lehetünk a monarchia két államának közgazdasága, amely a háború feladatainak teljes mértékben megfelelt, teljes erővel fog megbirkózni azokkal a talán még nehezebb feladatokkal is, amelyek a béke első idejében fognak reá hárulni.

A hadbavonult gazdatisztek szolgálati viszonyai. Az Osztrák-Magyar Gazdasági Egyesület, a Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete s a Magyar Gazdaszövetség foglalkoztak a hadbavonult gazdatisztek szolgálati viszonyaival és ez a három országos szervezet közösen állapodott meg a rendezés előkészítésére vonatkozólag. E megállapodást az OMGE. igazgatóságának elnöke is jóváhagyta. A rendezésnek az alábbiak a következőkben foglaltatnak: Miniszteri rendelettel szabályozandó, hogy a hadbavonult gazdatiszt alkalmaztatása a rendelet kiadásának időpontjától számítva — más megállapodás hiányában — felmondás nélkül megszűntnek tekintendő, azonban a szolgálatadó földbirtokos vagy bérlő tartozik a hadbavonult gazdatiszt részére — más megállapodás hiányában — az 1900. évi XXVII. t.-cz. 15. szakaszában foglalt felmondási idő tartamára az ugyanezen szakasz harmadik bekezdése szerint összes járandóságait a szerződés szerinti részletekben kiszolgáltatni. A hadbavonult gazdatiszt özvegyének vagy kiskorú gyermekeinek a gazdatisztnak a háború következtében történő elhalálása esetén a fent megállapított járandóságon kívül további végkielégítésre igénye nincsen.

A hadiadó kivétele. A pénzügyminiszter a pénzügyigazgatóságokhoz és a fővárosi adófelügyelőhöz intézett rendeletében intézkedett az 1915. évre szóló hadiadó kivétele iránt.

Kinek összes jövedelme 1914-ben a 20.000 koronát meghaladta, 1915 február 28-áig bezáróan vallomást tartozik adni. A vallomást ama székesfővárosi kerületi adóhivatalnál, városi adóhivatalnál kell benyújtani, amely kerületben az adózó fél lakik. Az ingyen kiszolgáltatandó vallomási-ívet nem kézbesítik, hanem mindenki az előjárásán veheti át s vallomását minden adózó lezárt borítékban is betejesheti. A már megalakult bizottságok működésüket márczius közepéig fejezik be, az adófelügyelőbizottságok pedig április második felében kezdik meg a tárgyalást. Aki vallomását február 28-áig nem adja be, a kivétel során megállapított adónak egy százalékát, ha pedig a vallomás beadására a hozzá intézett fölhívásnak nem felel meg, a megállapított adónak további négy százalékát fizeti pótlék fejében. A vallomás átadásának kivételére a vallomás benyújtásáról hivatalos elismervényt kell adni.

Gesztenyével kevert liszt Fiumében. Fiuméből írják: Az isztriai félszigeten az ideigbéli gesztenyetermés segítségével igyekeznek a liszthiányt csökkenteni s e célra nagymennyiségű gesztenyét szállítanak Fiuméba. A megejtett próbák szerint a gesztenyelisztet kitűnően lehet buzaliszttal keverni és magas tápértékével a búzát jól pótolja. A gesztenye méter-

mázsája harminczöt korona, ami a kevert lisztet jóval olcsóbbá teszi.

Új kenyérsütési rendelet. (50% lisztkeverék.) A hivatalos lap január 31-iki száma közli a kormánynak rendeletét a buza és a rozsliszt kenyérpótló anyagokkal való keverése arányának módosításáról. A rendelet így hangzik: A búzából a m. kir. miniszteriumnak 1914. évi november hó 28. napján 8681—1914. M. E. szám alatt kiadott rendelete 2. §-ának 3. pontja és utolsó bekezdése értelmében előállított egyfajta kenyérlisztet és sima őrlésű lisztet, ugyszintén a rozsból az idézett rendelet 4. §-a értelmében előállított egységes minőségű rozslisztet, vagy a buza és rozsliszt keverékét ezentúl az előállítandó lisztkeverék összszálmennyiségének ötven százalékát kitevő árpa-, tengeri-, burgonya- vagy rozsliszttel (de nem rizstakarmányliszttel) kell keverni. Ugyanez a keverési arány irányadó akkor is, ha az idézett rendelet értelmében a kenyérliszt pótló anyagokból kétféle együttesen használnak a keveréshez. Egyebekben az idézett rendelet szabályai érintetlenül maradnak. A sütők, pékek és kenyérgyártó vállalatok buza- és rozskenyér előállításához szintén csak a jelen rendeletnek megfelelően kevert kenyérlisztet használhatnak. Egyébként a m. kir. miniszteriumnak az eladásra szánt kenyér előállításának és forgalombahozatalának szabályozása tárgyában 1914. évi december hó 2. napján 8800—1914. M. E. szám alatt kiadott rendelete érintetlen marad. A jelen rendelet életbelépte előtt az eddig fennálló szabályoknak megfelelően kevert buza- és rozslisztkeveréket az eddigi szabályok szerint lehet 1915. évi február 15-ig forgalomba hozni és kenyérsütéshez felhasználni. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Ausztriában hasonló szellemű rendelkezés történt azzal az eltéréssel, hogy ott a kormány a lisztszűnynek megfelelő 5 százalékos arányban cukorlisztnak a kenyérliszthez való keveréséről is intézkedett. Hir szerint nálunk további rendelkezés várható, melylyel a pékeknek kötelezni fogják, hogy napenként csak egyszer készítsenek apró süteményt.

Eszerint tehát ezentúl majd csak egyféle lisztkeverékből süthetnek kenyeret, olyan lisztkeverékből, amelynek ötven százaléka árpa-, tengeri-, burgonya- vagy rozsliszt. Berlinben már ennél is tovább ment a hatóság. Elrendelte a kenyérfogyasztás kontingentálását. Február 1-től kezdve hetenként csak két kilogramm kenyeret fogyaszthat mindenki, aki ez ellen vét, hat hónapi elzárással és 1500 márka pénzbüntetéssel büntetik.

Az őrlés hatósági szabályozása. A hivatalos lap január 29-iki száma közli a kormány rendeletét a vámórló malmok buza- és rozslisztének szabályozásáról. 1. §. Aki búzát vagy rozst oly malomba visz őrlés végett, mely lisztet vagy egyéb őrlésmennyiségű bizonyos hányadért kizárólag az őrlő félnek házi szükségletére állít elő, és lisztet vagy egyéb őrlésmennyiséget eladásra vagy a behozott gabonamennyiséggel való kicserélés céljára (csuvarozásra) egyáltalában nem őrlő (vámórló malom) köteles az őrlésre vitt búzán vagy rozson felül egyidejűleg legalább ugyanannyi árpát vagy tengerit vagy e kétféle gabonamennyiségű együtt őrlés végett magával hozni. Ehhez képest az előbbi bekezdésben említett vámórló malomvállalatok ezentúl a felektől búzát vagy rozst őrlésre csak úgy vállalhatnak el, ha a fél egyidejűleg az előbbi bekezdésnek megfelelő mennyiségű árpát vagy tengerit hoz magával. 2. §. A vámórló malomvállalat az ily módon őrlésre hozott búzából és rozsból a fél részére ennek kiváságához képest a korpán felül legfeljebb 15% finomabb buza- vagy rozslisztet kivonhat; a többi buza- és rozslisztet keverés nélkül, de csak az egyidejűleg őrlésre hozott árpából vagy tengeriből nyert liszttel együtt szolgáltatathatja át az őrlőtől félnek. 3. §. A jelen rendelet rendelkezései megfelelően azokra az őrlésekre is irányadók, ame-

lyeket akár a vámörölő malomvállalat tulajdonosa vagy birtokosa, akár bármely olyan harmadik személy, akinek a tulajdonos vagy a birtokosa malmot őrlés végett átengedte, saját házi szükségletének céljára végez. 4. §. Az őröltöt fél, valamint a vámörölő malomvállalat tulajdonosa vagy birtokosa vagy használója, aki e rendelet rendelkezését megszegi, kihágást követ el és az 1914. évi L. t.-cz. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. 5. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Horvát-Szlavonországban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre. Szükségesnek tartottuk ezen rendeletet egész terjedelmében közölni, mert hisz sok gazdaságban van malom is berendezve s ott vámörölést is szoktak végezni. Viszont sok gazda van, ki nem veszi a lisztet, hanem gabonát őrlet be, ennek is kell tudni, hogy miként járhat el ily alkalmakkor.

Változás az árpa árnál. A kereskedelmiügyi miniszter az árpára nézve megállapított maximális árat több törvényhatóság területén megváltoztatta. A ma közzétett rendelet szerint Aradmegyében 28 kor., Aradon 28, Bácsbodrogmegyében 27, Baján 27, Szabadkán 27, Ujvidéken 27, Zomborban 27, Békésmegyében 27, Bihar megyében 27, Csernád megyében 27, Csongrád megyében 27, Hódmezővásárhelyen 27, Szegeden 27, Temes megyében 29, Temesváron 28, Verseczen 28, Torontálmegyében 28, Pancsován 28 korona az árpa métermázsánként.

Az őrlés ára. Berlinből táviratozzák, hogy a malmok megegyeztek a Kriegsgetreidegesellschaft vezetésével, mely tudvalevően a gabonakészleteket requirálja, az őrlés díjára nézve. Egy tonna rozs őrléséért 25 koronát, a buza feldolgozásánál pedig tonnánként 27.50 koronát kapnak a malmok.

A burgonyakeményítőliszt árhatára. Wienből jelentik, hogy kormányrendelettel a burgonyakeményítőliszt legnagyobb árát 100 kg.-ként 50 K-ban szabták meg, melybe a zsák is beleértendő.

Gazdák a jégkárbecslésnél. Az O. M. G. E. néhány évvel ezelőtt kérte a biztosító társaságokat, hogy a jégkár szakbecsű elnököket a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége által kijelölt tagokból válaszzák meg. A kerelmet a társulatok a Gazdák Biztosító Szövetkezetének kivételével annak idején elutasították. Most a magyarországi biztosító társulatok jégkárfelelősi irodája arról értesítette az O. M. G. E.-t, hogy a jégkárbiztosításra szövetkezett társulatok a szakszerű összeállításra vonatkozó szabályzatukat úgy kívánják módosítani, hogy ezentúl a biztosított a szakbecsű-elnökét az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ama tagjainak névsorából választandja, a kiket e célból az elnökség előre megjelölt.

Az olasz gabonavám felfüggesztése. Rómából sügönyzik: Egy jan. 30-án közzétett rendelet a gabonaneműek és egyéb kenyérmagvak, valamint a liszt határvámját ez év február 1-től június 30-ig felfüggeszti. A rendelet egyúttal felhatalmazza a közmunkaügyi minisztert, hogy a gabonaneműek és liszt szállításának megkönnyítésére a vasúti tarifákat 50 százalékkal leszállíthassa. Hasonló felhatalmazást nyer a tengerészeti miniszter ama hajózási vonalak szempontjából, amelyek állami szubvencióban részesülnek. A tengerészeti miniszter egyúttal felhatalmazást kap arra is, hogy adott esetben a szóbanforgó cél elérése céljából rendkívüli járatokra gőzösöket állíthasson be. Végül felhatalmazást kap a belügyminiszter, hogy az esetben, ha azt jónak találja a gabona és lisztraktárok készleteit összeírassa és kötelező előírásokat bocsásson ki a kenyérfeldolgozásra, valamint a liszt és gabonaneműek eladására vonatkozólag.

A dohánybevaltóár emelése. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület még november folyamán előterjesztést tett a pénzügyminiszternek a dohánybevaltóár fölemelése érdekében. Hivatkoztak arra, hogy a dohánykertészeknek éppen a munkabíróbb része a harezterre vonult és a gazdák nagyjából idegen és drága munkást kénytelenek alkalmazni, továbbá a gazdák

földjüket más termelési ágak fölkarolásával biztonságosabban és kiadósabban jövedelmezteshetik. Teleszky János pénzügyminiszter nagy jóakarattal és méltánnyal fogadta ezt az előterjesztést és az osztrák kormányral, mely a termelőknek mintegy 40%-át veszi át, megindította a tárgyalást, hogy a dohánytermesztés biztosítása érdekében a termelők méltányos igényei lehetőleg kielégíthessenek. A dohány bevaltóási árat, mivel a szokásos háromévi ciklusra megállapított ár még az 1915. évi termésre is érvényes, fölemelni nem lehetett. Hogy azonban a termelők méltányos igényei mégis kielégítést nyerjenek, az osztrák kormányral megállapodás történt, hogy az 1915-ben termelő dohány megállapított fölül még külön 10% pótlékot kapnak a termelők.

A dohánybevaltóási határnap elhalasztása. A rendetlen időjárás nagyon megnehezítette a dohány csomózását. Még december hónap elején is napos, száraz idő volt, amikor a dohány csörögévé száradt, úgy, hogy a dohány csomózása lehetetlen volt, viszont az utóbbi hetekben oly nedves lett az idő, hogy a dohányból szinte facsarni lehetett a vizet, úgy, hogy ismét lehetetlen a dohány csomózása. Ezért a kitűzött rendes bevaltóási napra a dohánytermelők legnagyobb része nem tudja az idejéig a dohánytermését beszállítani. A bevaltóási határnap elhalasztása tárgyában most a dohányjövődéki központi igazgatóság úgy határozott, hogy ha a termelő dohánytermését általában bármily fontos oknál fogva (nedves időjárás, csomózás és simitás fennakadása, utak járhatatlansága stb.) a kitűzött határnapon a bevaltóhivatal raktárába nem képes beszállítani, úgy ezt a körülményt az illető termelő az illetékes bevaltóhivatalnak nyolcz nappal a bevaltóási határnap előtt bejelenteni tartozik, amely alkalommal új bevaltóási határnap kitűzését kérheti. A bejelentés és új határnap kérése írásban vagy szóval is történhet. A kért elhalasztást a termelő minden akadály nélkül megkapja.

A czélt tévesztett hadisegítség. A Magyar Gazdaszövetség lapja írja: Nagyon sajnálatos, hogy akadnak olyan családok, amelyek a hadisegítség birtokában nem akarnak dolgozni. Tudunk olyan eseteket is, hogy a birtokos a bevonult béres, vagy gulyás minden konvencióját kiadja az otthon maradt családnak, lakásában meghagyja s ennek ellenére sem akar annak egyetlenegy tagja sem dolgozni a bevonult családfő helyett. Ha másként nem lehet, ahol munkabíró tagjai vannak az otthon hagyott családnak, a hadisegítséget a hitelszövetkezetben kell elhelyezni a bevonult családfő nevére s tőkésíteni, hogy amikor visszajön, az is élvezhesse azt. Föl kell világosítani a munkabíró s előbb rendszeren dolgozó segítettéket, hogy ha az állam észreveszi henylésüket, hamarosan rájön erre a gondolatra s akkor kénytelen-kelletlen mégis dolgozniuk kell. A falu vezetőinek kötelessége, a gazdakörök és a szövetkezetek vezetőinek a feladata erről fölvilágosítani a népet. Ezen ügyről Szobonya B. tollából lapunk 1-ső számában kimerítő cikket hoztunk.

Szesztermelés nyerscukorból. Prágából jelentik, hogy az osztrák kormány a magyar kormánnyal egyetértésben beleegyezett abba, hogy a mezőgazdasági szeszlőzők nyerscukorból termeljenek szeszt. A kormánnyal ez az engedély kettőféle célt szolgál. Először is elejét veszi a gabona- és burgonyakészleteknek a szeszttermelésnél történő további felhasználásának, másrészt pedig lehetővé teszi a mezőgazdasági szeszlőzők üzemének folytatását. A termelés menete teljesen olyan, mint a melasszból eszközölt szeszttermelésnél és így sem új munkarendszer, sem pedig új gépek nem szükségesek.

Mezőgazdasági munkások és cselédek jelentkezése. A nagyváradai miniszteri kirendeltségnél közel ezer olyan mezőgazdasági munkás — férfi, nő egyenesen — jelentkezett, a kik hónapos vagy éves cselédnek esetleg más vidékre is hajlandók elszereződni. Az érdeklődőknek a kirendeltség készséggel nyújt minden tekintetben felvilágosítást és szolgál utmutatással a munkások szerződési feltételei tekintetében.

A cselédkönyv visszatartása. Fölmerült esetből kifolyóan elvi jelentőségű határozatban

mondotta ki a földmivelésügyi miniszter, hogy a jogtalanul távozott gazdasági cseléd terhére megállapított kárkövetelés nem érinti a cselédnek azt a jogát, hogy visszatartott cselédkönyvének, vagy megszületett bérének kiszolgáltatása iránt külön eljárást indítson.

A cément árhatára. Berlinből írják, hogy a cémentkartell legutóbbi árdrágítása, melylyel a berlini területre az árat hordónként mintegy 75 fillérrel megdrágította, megbénította az építkező tevékenységet. Pedig a kialakulni kezdődő helyzet folytán számítottak a vállalkozó kedv élénkülésére. Illetékes helyen most a cément maximális árának megszabását tervezik. »Bizony, bizony mondom nektek, nemcsak tervezni kell, de meg is valósítani a maximális ár megszabását, de nemcsak a német birodalomban, hanem még inkább nálunk, hol a vállalkozási kedv mélyebben van a fagyponthoz, mint a hőmérő higánya.

Budapesti takarmányvásár.

(IX., ker.) Mester-utca, 1914. évi február hó 5. napján. (A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a »Gazdasági Lapok« részére.)

Fölhoztak a szokott közlegekből 130 szekér réti szénát, 80 szekér muhart, 2 szekér zsupszalmát, 45 szekér alomszalmát, — szekér takarmányszalmát, — szekér tengeriszárt, és 36 szekér luczerna és zabos-bükköny stb. 100 zsák szecsckát.

A forgalom élénk.
Arak métermázsánként fillérben a következők: réti széna I. r. 6. 1040—1300, réti széna II. r. 6. 700—1000, réti széna csomagolása 600—640, muhar 1000—1500, zsupszalma 800—900, alomszalma 660—760, takarmányszalma ———, tengeriszár ———, zabos-bükköny 900—1100, lóhere ———, luczerna 1060—1100, köles ———, sarju ———, szalma szecska ———.
Összes kocsiszám 300 Összes súly 360.000 kilogramm.

S Z E S Z.

A szeszüzletben e héten élénk kereslet uralkodott és állandó vételkedv folytán a szeszárak változatlan szilárd áron zárulnak.

Elkelt finomított szesz nagyban adózva 237 K., adózatlanul 78 kor. kelt el, míg ellenben kisebb tételek adózva 239—240 kor., adózatlan 80—81 kor. kelt el azonnali és februári szállításra.

Későbbi szállításra vevők drágább árakat azonban a finomítógyárak legtöbbje kötetést nem eszközöl.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz ab termelő állomás prompt és kompany szállításra gyéren volt ajánlva és a kínált tételekért drágább árakat engedélyeztek fix árban, míg ellenben jegyzésen alól üzlet alig létesült.

Budapestben a kontingens nyersszesz ára 68—69 K.

Budapesti zárlatárak nagyban:
Finomított szesz adózva nagyb. 237.—237.50 K.
» » adózatl. kics. 239.—239.50 »
» » adózatl. nagyb. 78.—78.50 »
» » » kicsinyb. 80.—80.50 »
Nyers szesz adózva nagyban 235.—236.50 »

NYILTTÉR.

(E rovatban közöltékért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.)

JÓ VÉDŐOLTÓ-ANYAG

az, a melyik alkalmazkodik a beoltandó állat korához, fajához és egészségi állapotához. Jó védő-oltóanyag az, a melyik a legnehezebb fertőző-oltóanyagok között immunizál.

Fertőző viszonyok között használjuk a

JENNER PASTEUR-INTÉZET szérumos oltóanyaga t,

a melyekkel a szervezetbe jutott fertőzőcsírákat előzetesen el lehet irtani, a szervezetet pedig normálisra megerősíteni, mielőtt az oltóanyag-kulturát beadjuk.

Felölős főszerkesztő, laptulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLO**
Szerkesztő: **FEHER ZOLTÁN**

Az 1915. évi tengerivetéshez.

Eredeti

törzskönyvezett tengerivetőmag,

koránérő lófo u tengeri, a rumai urada om növénymentes tő telepén nemesített, az I-ső országos kukoricakiállításán 1914-ben ARANY ÉREMMEL díjaztatott.

Szállítás márczius közepétől.

Legkisebb eladási mennyiség 50 kg.

Rumai uradalmi igazgatóság.

Szerém megye.

A PESTI HAZAI ELSŐ TAKARÉKPÉNZTÁR-EGYESÜLET

hetvenötödik évi

rendes közgyűlését

1915. évi februárius hó 20.-án d. u. 4 órakor

fogja

Budapesten, Pestvármegye székháza disztermében (Városház-u.) megtartani.

Tárgysorozat:

1. Jelentése az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak az 1914. évi üzlet eredményéről.
2. Határozathozatal a mérleg és tiszta jövedelem iránt.
3. A nyugdíjszabályok 2., 3., 6., 7., 11., 12., 13., 18., 19., 20., 21. és 22. §-ának módosítása.
4. Egyéb igazgatósági előterjesztések.
5. Hat (6) igazgatósági tagnak és egy (1) választmányi tagnak megválasztása (alapszabályok 23. és 44. §-a).

Jegyzet: Az alapszabályok 14. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja, akár saját személyében, akár meghatalmazott által, szavazati jogát, kinek részvénye 1914. december 31-éig nevére iratott s a közgyűlést megelőző nap d. u. 5 órájáig az egyesület főpénztáránál még le nem járt szelvényeivel együtt letétetett.

Budapest, 1915. februárius 1.

(Utányomás nem díjaztatik.)

Az igazgatóság.

STAHEL és LENNER

trieur- és lemezlyukasztó-gyár

BUDAPEST, VI., Angyalföld, Országbiró-utca 44-46. sz.

Aiánljuk TRIEURJEINKET és OSZTÁLYOZÓ GÉPEINKET gabona és hüvelyesek tisztítá-

sára és osztályozására.

TOREKROSTÁK és mindenfajta LEMEZROSTA gőzcseplő gépek számára.

GŐZEKE és MOTOREKE

tulajdonosoknak nem kell többé külföldi ellenségeinket támogatni, mert mindenféle gyártmányu gőzeke és motoreke összes részleteit acélból, vasból, fémből, bronzból, a legjobb kivitelben készítjük miskolci gyárunkban. Elsőrendű gőzekeaczélsodronyköteleket 220—240 kg. m²-kénti szak. szilárdsággal, azonnal szállíthatunk.

SZILÁGYI ÉS DISKANT MOTOR ÉS GÉPGYÁRA MISKOLCZON.

Pályázatokhoz csak bizonyítványmásolatok csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéseért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

KIS HIRDETŐ

A kihirdetések ára: minden szó 5 fillér a vastagabb betűvel írt szavak 10 fillér. a legkisebb hirdetés 1 korona. Csak oly levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges póstabélyeggel ellátva küldetnek be. □ □ □

T. cz.

Nagybirtokosok, sertésenyésztők és sertéskereskedők becses figyelmébe!

Sertéstartás

csak akkor hozhat nagyobb-mértvű hasznot, ha a nő-tények kellően és megbízhatóan ki vannak herélve. Mozgósítás folytán sok helyen nincsen vizsgázott és tapasztalt herélő.

Ott, ahol csakugyan hiányozna oly herélő, ezélszerű volna és a t. cz. sertés s egyéb marhatenyésztőknek is előnyére válna, ha idejekorán idegen herélőket szolgáltatással, esetleg állandó telepítésre hívtatnának.

Ezen tekintetbeli becses ajánlatokat és tudakozásokat kérjük ezen lap kiadóhivatalához

„vizsgázott herélő“

czim alatt sziveskedjék intézni.

Azonnali belépésre kerestetik egy gazdaságilag képzett intelligens fiatal ember jobbra gazdasági irodai teendőkre. Megkívánatik, hogy a német nyelvet szóban és írásban bírja, gyorsírást tudó előnyben részesül. Javadalmazás évi 600 korona készpénz, mosáson kívül teljes ellátás, lakás, fűtés és világítás. Folyamodványok bizonyítvány másolatokkal ellátva: Uradalmi intézőség, Mikosd, posta. Mikosdpuszta, Vas megye intézendők.

Ha a tehenek elvetélnek

ennek oka legtöbbször a tartós hüvelyhurut. Bissulin kezeléssel eredményei jár, ha más kezelési módszer cserben hagyót.

Tierärztliche Rundschau, 1909. 29. sz. több mint 1000 állat Bissulinnal kezelve ...

Münchener Tierärztliche Wochenschrift 1911. 15. sz. Bissulin csak állatorvosi rendelésre szállítatik Óvakodjunk a hamisítványoktól. Minden kupocskára ritik papírjára rajta a Bissulin né. Használati utasítás körképpel ingyen. H. Trommsdorff, Chem. gyár, Aachen. (3)

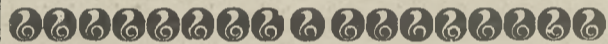

Nincs Termeljenek minél több takarmányszükség! takarmányrépát!

Díjmentesen küldetük a takarmányrépatermelés című könyv és a takarmányrépamag külföldi áraitálata a viszonteladók által vagy közvetlen Friedrichswerth uradalom 69. (Hüllingen) által. Azonnal irjatok. Levelezőlap is elegendő.

Megjelent a KODOLÁNYI-féle GAZDASÁGI ZSEBNAPTÁR és a „GAZDASÁGI LAPOK“ kiadóhivatalába (Budapest, VIII., József-utca 15.) 2 korona 80 fillérért kapnák.

Gazdasági gépész

kerestek nagy-homokos-uradalomban u. p. Tokaj, Gözeke és villany-üzemek előnyben részesítenek. Ajánlatok Poszpischil Ferencz tisztartó címre küldendők.

Gazdasági írások

Jó írással, jó számlakatonasággal teljesen ment egyén, szerény igényekkel néhány hónapra dunántúli gazdaságban alkalmazást nyerhet. Czim a kiadóhivatalban.

A 32 év óta fennálló

FISCHER-féle

ZSÁK-

PONYVA-

GYÁR BUDAPEST.

Nádor-u. 31-33.

egyike az ország legmegbízhatóbb beszerzési forrásainak.

Lóokróczok,

valódi amerikai

Manila-kéveketők,

SZŐLŐKÖTŐZŐ-FONALAK,

jobb és olcsóbb a raffáná.

Egyszer használt csonyvak, termény- és lisztes-zsákok is állandóan jutányosan kaphatók.

Aratást 4,

zöldtakarmány, széna kaszálást, tengerriszár levágást m. holdankint 2 koronáért szerződésileg elvállal

PAGÁCS MÁRTON BUDAFOK.

Gazdák

figyelmébe

50% olcsóbb

M. kir. szabad. 12321-900 A. 905. mint bármely más világítóanyag a

pyroleum

világítása.

A pyroleum szagtalan, nem füstöl, nem gyúlékony és már

több ezer uradalomban bevezetett.

Számos elismerő l-vél nálam betekinthető. Próbaküldemények 2 korona utánvétel mellett. Kívánatra prospektus ingyen és bérmentve.

Degen Jakab

Budapest

IX., Közraktár-u. 28.

Állások, pályázatok,

valamennyi szakmából olvasható az „Országos Pályázati Közlönyben“. Ingyen mutatványszám. Budapest, IX. ker., Üllői-ut 55.

Jó cselédeket

közvetít, ugymint kertészeket, urasági inast, kocsiszt, lovaszt, szakácsnét, szobaleányt, mosó- és vasalónét és mindenféle gazdasági külső- és belső cselédséget. Váady Márton elhelyező intézete, Budapest, Múzeum-körút 35. (az udvarban). Telefon: 65-36.

Reitter Oszkár

nagybecskereki főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya

a „PATKÁNIN“

patkányirtó szer (nem mérég) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona

mely elegendő körülbéli 120 patkány kiirtásához.

Minden adaghoz használati utasítás van melléelve.

A biztos eredményért jótállás!

Ismerető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkánin gyárának vezetője Nagybecskereken.

TEJ-

Szeperatorok.

hűtő készülékek.

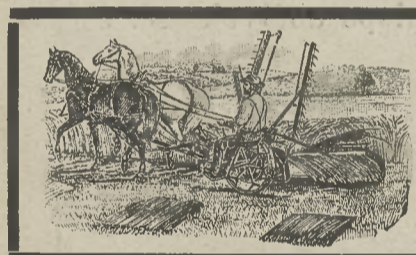
Köpiók stb.

KLEINER FLEISCHMANN

Vas- és fémáru gyárát

MUNICH ECS m. l.

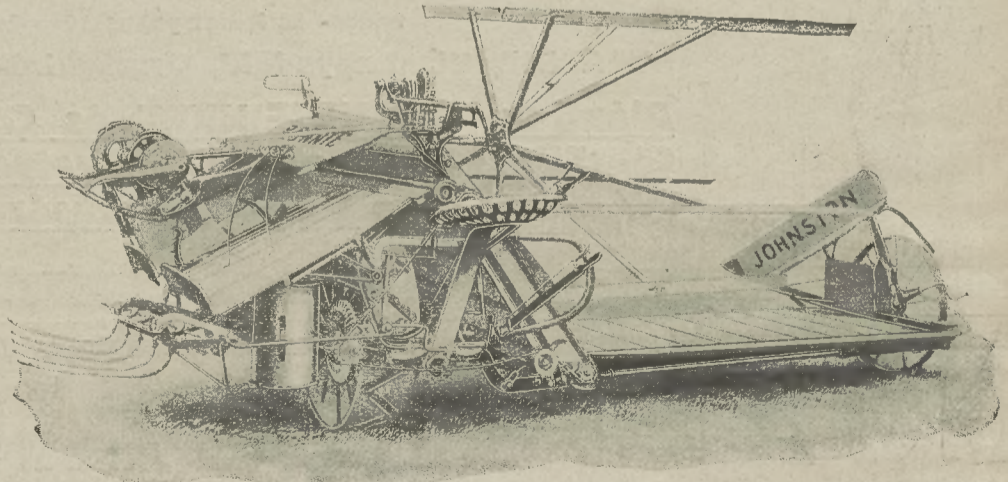
Árjegyzék ingyen.

„JOHNSTON“

eredeti amerikai aratógépek, ugy szerkezet mint jó anyag tekintetében, a legtökéletesebbek.

Az előrelátható nagy munkáshiány következtében, ajánljuk „Johnston“ gyártmányu amerikai aratógépeink sűrűgős beszerzését, annál is inkább, mert a további behozatal Amerikából a jövő aratáshoz alig lesz lehetséges.

Felvilágosítással készséggel szolgál:

Bächer Rudolf—Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő

SZÜCS ZSIGMOND

BUDAPEST, VI., Teréz-körút 26.